№ 13 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אדמיניסטראַציע 10047.
מיטוואָך, פ׳ ויחי, ט״ו טבת תר״צ | 15 stycznia 1930 r. | 23-טער יאָהרגאַנג.

בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום פערקלענערט דורך דער בודזשעט-קאָמיסיע מיט 2 מיליאָן זל.

אויסלענדישע פּעסער ווערען בילינער. — אויף דער אינטערפּעלאַציע פון דעפּוטאַט ראַזמאַרין ערקלערט דער וויצע פינאַנץ-מיניסטער אַז דער צוואַנגס-אָפּצאָהל פון אויסלענדישע פּעסער לטובת אַרבייטסלאָזע ווערט אָפּגעשאַפט ווערען

געזעץ-פּראָיעקט וועגען אָפּשאַפען די צאַרישע באַגרענצונגען

פערקלענערט דער בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום מיט צוויי מיליאָן זל,

וואַרשאַ, 15 יאַנ. (טעל.) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע איז בעטראַכט געוואָרען דער בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום.

דער רעפערענט דעפּוט. פּוטעק פאָדערט צו רעדוצירען די הוצאות אויף דער רייטער פּאָליציי. ווייטער זאָגט ער: דער אינערן-מיניסטער יוזעוווסקי האָט ערקלערט, אַז די אַדמיניסטראַציע איז אַ פּאָליטיש, לײדער איז דאָס אָבער נישט אַזוי, דאָס זעהט מען שוין דערפון, וואָס די בעאַמטע בעטייליגען זיך אין די צוזאַמענפאָהרען און שטיצען די ב. ב. נאָכדעם האָט דער רעפערענט געמען רעדען וועגען דער פראַגע מכח ביליגער מאַכען אויסלאַנדס-פּעסער.

דר. זאַבישאַווסקי האָט ערקלערט אין נאָמען פון אינערן-מיניסטעריום, אַז דאָס מיניסטעריום איז מסכים צו פערקלענערן אויסלענדישע פּעסער, נאָר וועגען דער הויך פון פּעסער-אָפּצאָהל מוז דאָס אינערן-מיניסטעריום זיך פערשטענדיגען וועגען דעם ענין מיט׳ן פינאַנץ-מיניסטעריום. ביי דער צווייטער לעזונג פון בודזשעט וועט די דאָזיגע פערשטענדיגונג שוין דערגרייכט זיין.

דעפּ. ראָזמאַרין אינטערפּעלירט דאַן וועגען צוואַנגס-אָפּצאָהל לטובת די אַרבייטסלאָזע, וואָס ווערט גענומען פון די אויסלאַנדס-פּעסער.

דער וויצע פינאַנץ-מיניסטער גראַבינסקי ערקלערט, אַז אין פערשטענדיגונג מיט׳ן אינערן - מיניסטעריום וועט דער דאָזיגער אָפּצאָהל אָפּגעשאַפט ווערען. דער אוקראַאינער, דעפּוט. שולעוויטש לעגט פאָר אינגאַנצען אָפּצוואַרפען דעם בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום. זיין פּאָרשלאַג ווערט אָפּגעוואָרפען.

עס ווערען נאָך אַריינגעטראָגען אַ רייה פּאָרשלאַגען וועגען קירצען טייל-ווייז אָדער אינגאַנצען פערשידענע פּאָזיציעס פון בודזשעט. לסוף ווערט אָנגענומען דער פּאָרשלאַג פון רעפערענט, צו קירצען דעם בודזשעט מיט 2 מיליאָן זל. אַ זוי אַרום איז שוין זיכער, אַז די אויסלאַנדס-פּעסער זאָלען ביליגער ווערען,

די קאָמיסיע איז דאַן אַריבער בעטראַכטען די פראַגע וועגען דיספּאָזיציע פאָנד פון אינערן-מיניסטעריום. עס זענען אַריינגעטראָגען געוואָרען פערשידענע פּאָרשלאַגען, ווידער אַמאָל וועגען קירצען, שטרייכען א. א. וו. אָבער אַלע פּאָרשלאַגען זענען אָפּגעוואָרפען געוואָרען. נאָכדעם האָט זיך ענטוויקעלט אַ דיסקוסיע איבער׳ן בודזשעט פון אַגראַר-מיניסטעריום. ביי דער געלעגענהייט האָט דעפּ. ראָזמאַרין געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט אָנגעוויזען, אַז טויזענטער יודישע ערד-בעזיצער בעקומען נישט קיין ערד פון דער פּאַרצעלאַציע. יודען זאָגט דער רעדנער, אינטערעסירען זיך שטאַרק מיט אַגראַר-ענינים און ערד-אַרבייט איז זיי נישט פרעמד.

דער געלד-מאַרק

וואַרשאָווער בערזע

וואַרשאַ, 14 יאַנואַר (טעלעפאָניש) דאָלאַר 8,87 זל. אין קויף און פערקויף 8,89 זל.

שוואַרץ-מאה׳דיגע רעגירונג אין טירינגען

בערלין, 14 יאַנואַר (יטא) נאָך לאַנגע אונטערהאַנדלונגען איז אין טירינגען געשאַפען געוואָרען אַ רעגירונג, וועלכע שטיצט זיך אויף אַ רעכטער קאָאַליציע.

דעם דאָפּעלט-רעסאָרט פון אינערן און בילדונגס-מיניסטעריום האָט איבערגענומען דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסט פריק, דער פיהרער פון די אַנטיסעמיטען אין מינכען.

פריט האָט זיך בעטייליגט אינ׳ם היטלער-פּוטש פון יאָהר 1923, ער איז דאַן געוואָרען אַרעסטירט. ער וועט אויך זיין שעף פון דער פּאָליציי. די יודישע בעפעלקערונג האָט דעריבער מורא פאַר שיקאַנעס מצד דער אַדמיניסטראַציע

אַראַבישע גאָטאַבלען זאָגען אָב איבערצוגעבן דער מאַכט די אָרגאַניזאַטאָרן פון דער חברוניער שחיטה

ירושלים (יטא) דער פּאָליצײ-אָפיציר אין חברון האָט אויפגעפאָדערט די חברונ׳ער אַראַבישע נאָטאַבלען זיי זאָלען איבערגעבען דער מאַכט די אָרגאַניזאַטאָרען פון דער חברונ׳ער שחיטה. די אַראַבער האָבען אויף דער פאָדערונג געענטפערט, דאָס זיי ווילען נישט אָנווייזען די שולדיגע. „איהר קענט אונז אַרעסטירען, פערטרייבען, איהר קענט טון, וואָס איהר ווילט, מיר ווילען זיי אייך נישט איבערגעבען“.

דער בירגערמייסטער פון חברון האָט דערביי ערקלערט: איהר האָט שוין אַרעסטירט הונדערטער אַראַבער, טייל אַריינגעזעצט אין תפיסה, אַנדערע פאַר׳משפט צו טויט, נאָר וואָס זשע ווילט איהר נאָך, מיר זאָלען אָנווייזען די אָנטיילנעמער פון דער שחיטה“.

אַנטיסעמיטישע וועגען וואַקסען פון די האַקענקרייצלערישע שטימונגען אויף די דייטשע הויכשולען

בערלין (יטא) אין דער „צענטראַל פעראיין-צייטונג“ איז ערשינען אַן אַרטיקעל, געווידמעט דעם וואוקס פון די האַקענקרייצלערישע שטימונגען אין די דייטשע הויכשולען, וואָס לאָזט זיך בעזונדערס שטאַרק בעמערקען אין בערלין.

עס ווערט אויך מיטגעטיילט, אַז דאָס שול-קאָלעגיום פון בערלין און בראַנדענבורג האָט פאַראָרדענט אַ צירקולאַר צו אַלע לעהראַנשטאַלטען, און וועלכע עס ווערט געפאָדערט צוצושטעלען אַ בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון די נאַציאָנאַל - סאָציאַליסטישע (היטלערישע) שולער-פעראיינען.

די רעזולטאַטען פון דער דאָזיגער אַנקעטע וועלען פערעפענטליכט ווערען צוזאַמען מיט ענטשפרעכענדע אויספיהרען פון קוראַטאָריום און מיט פּאָרשלאַגען צום בילדונגס-מיניסטעריום.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז אין עלטער פון 60 יאָהר געשטאָרבען אין וואַרשאַ

נ״ע שלמה בן שמואל לעווקאָוויטש

געוועזענער סוחר אין לאָדז

די לויה קומט פאָר היינט 1 מיטאָג אין וואַרשאַ, פון טרויער-הויז לעשנאַ 6. וועגען וואָס עס טיילען מיט די אין טיפען צער הינטערבליבענע

פרוי, טעכטער, זיהן, שניר׳ס, איידעמס, און אייניקלעך.

ערקלערונג

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ידיעה, וואָס ס׳האָט זיך בעוויזען אין דער נעכטיגער היגער פּרעסע בנוגע די פער׳סמ׳טע פיש אין דער ווייכסעל און אין די אַרומיגע וואַסערן האַלטען מיר פאַר אונזער חוב מודיע צו זיין און צו בערוהיגען די היגע בעפעלקערונג, אַז די פיש, וואָס ווערען פערקויפט אין לאָדז, שטאַמען נאָר פון

רוסלאַנד, יוגאָסלאַוויען, דאַנציג, אונגאַרן,

פון די פּויזנער יעזיאָרעס און פיל אַנדערע געגענדען,

וואָס האָבען קיין שום שייכות און קיין שום בעריהרונג נישט מיט די וואַסערן, וועגען וועלכע ס׳האָט גערעדט די נעכטיגע פּרעסע,

אַזוי אַז ס׳איז נישט פאַראַן קיין שום געפאַהר

פאַר די קויפער און קאָנסומענטען, אַז די פיש, וואָס ווערען פערקויפט אין לאָדז, זאָלען שטאַמען פון די פער׳סמ׳טע וואַסערן

די פערוואַלטונג

פון לאָדזער פיש-סוחרים-פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 18.

היינט, מיטוואָך ט״ו טבת 11.30 פאַרמיטאָג צו דער ערשטער שמערצליכער יאָהרצייט פון אונזער ליבער און אונפערגעסליכער נ״ע

יהודית פרענקעל

אשת ר׳ אהרן הכהן נ״י

ווערט געשטעלט אַ מצבה און 1 אַ זייגער נאָכמ. קומט פאָר אין דער שוהל פון „ביקור חולים“ (פּל. וואָלנאָשטשי 10) אַ הזכרה, צו וועלכער פריינד, בעקאַנטע און פערוואַנדטע ווערען געבעטען צו קומען

די פאַמיליע.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייט

קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81

שפּרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 2 ביז 3 נאָכמ.

Dr. Wołkowyski

צעגיעלניאַנאַ 25

טעלעפאָן 126-87

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. אַלע-אַרט אַנאַליזע בעהאַנדלונג מיט קוואַרק-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8—2, און פון 6—9 אָוונד.

בעזונדער „אַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. Adam Bender

נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 14-75

ספּעצ. פאַר אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען

Dr. med. H. Krauskopf

אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

צעגעלניאַנאַ 45 טעל. 113-47

נעמט אָן פון 4—7 אָוונד

אַלג. יודישער אַרבעטער-בונד „בונד“ אין פּוילען.

זאַל פילהאַרמאָניע נאַרוטאָוויטש 20.

שבת, ד. 18-טן ד.ח. 10 פריה קומט פאָר אַן אַקאַדעמיע

נעווידמעט דעם זיבעטען - יאָהרצייט פון חבר -

וולאַדימיר מעדעם

אין פּראָגראַם: 1) רעפעראַט וועגען לעבען און קאַמף פון וול. מעדעם ח׳ י. ליכטענשטיין 2) כאָר פון דער געז. „קולטור-ליגע“ אונטער דער לייטונג פון פּראָפ. זאַזולאַ 3) קוואַרטעט פון פילהאַרמאָניע-אָרקעסטער 4) בלאָז-אָרקעסטער פון דער געז. „קולט.-ליגע“ אונטער דער לייטונג פון קאַפּעלמ. זילבערבערג.

איינצעלהייטען אין די פּראָגראַמען.

בילעטען צום פרייז פון 50 גר. ביז 2 זל. צו בעקומען אין אַרב.-ווינקל, פּאָלודניאָווע 20.

ווינער אָרטאָפּעדישע פּראַצאָווניע

— אונטער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר ספּעציאַליסט וד אנכט לויט גיפּס-מאָדעלען ווקלאַרקעס געגען פלאַט-קאָסטלינעפיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען און אָפּאַראַטען מ. ז. וו. גדאַנסקאַ 28. וו׳ ו פון 5—7 אָוונט

Dr. med. H. Lajchter

צאָהן-כירורג,

קיפער, דזשאַנסלעס גומען, צינג-קראַנקהייטען א.ד.ג.

האָט זיך איבערגעצויגען

אויף זשעלאַנאַ 9, טעל. 149-66 1 שטאָק פראָנט

נעהמט אָן פון 1.30—5 אָוונד.

Dr. med. Józef IMICH

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויערן, נאָז, האַלז און קעהלקאָפּ-קראַנקהייטען

Moniuszki 1, tel. 20997

צוריקגעקומען

נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 7.

פעלקער-בונד אנגענומען דעם בריטישן פארשלאג

צו שאפען א קאמיסיע פאר דער כותל מערבי פראגע

ליקווידירט דער אינצידענט מיט ד"ר שאכט אין האג

דער פעלקער-בונד-ראט אנגענומען דעם בריטישען פארשלאג

וועגען דער כותל מערבי-פראגע

גענף. 14. (יט"א) אויף דער היינטיגער נאָכמיטאָג-זיצונג פון פעלקער-ליגע-ראט איז בעטראַכט געוואָרען דער נייער בריטישער פאָרשלאַג וועגען צונויפרופען אַ אינטערנאַציאָנאַלע קאָמיסיע וועגען דער כותל-מערבי-פראַגע.

לויט ווי הענדערסאָן האָט ערקלערט, בעשטעהט דער בריטישער פאָרשלאַג דערין, אַז עס זאָל געשאַפען ווערען אַ קאָמיסיע, וואָס זאָל בעשטעהן נאָר פון 3 מיטגלידער און צווישען וועלכע עס וועט זיך נישט געפינען קיין איין ענגלענדער, דערביי מוז אין דער קאָמיסיע זיין כאָטש איין יורידישער זאַכקענער. די קאָמיסיע זאָל זיך אויפלעזען גלייך נאָכדעם, ווי זי וועט האָבען פאָרגעשטעלט איהרע רעזאָלוציעס און עמפפעהלונגען דעם פעלקער-בונד.

מיניסטער פראָקאָפּע האָט מסכים געווען צו הענדערסאָנס פאָרשלאַג, ער זאָגט אָבער, אַז די בריטישע רעגירונג זאָל פאָרשטעלען דעם פערזאָנען-צוזאַמענשטעל פון דער קאָמיסיע דעם ראַט צו בעשטעטיגען און נאָכדעם וועט די זיצונג ווייטער געפיהרט ווערען, כדי צו פאָרמולירען די שטעלונג פון פעלקער-בונד וועגען דעם ענין.

גענף 14 (יטא) נאָך אַ קורצער הפסקה איז די זיצונג ווידער בענייט געוואָרען. עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, וואָס ענטשפּרעכט דעם פאָרשלאַג פון הענדערסאָנ'ען מיט די ערגענצונגען פון פראָקאָפּע. דער פאָרשלאַג איז אָנגענומען געוואָרען איינשטימיג, ביי איין אָפּגעהאַלטענער שטימע, פון פערסישען מיניסטער פאַרודי. געגען האָט קיינער נישט געשטימט.

ווייטער האָט דער פעלקער-ליגע-ראַט בעשלאָסען, אַז די אויסעראָרדענטליכע סעסיע פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע צו בעטראַכטען די לאַגע אין א"י זאָל צונויפגערופען ווערען ערשט נאָכדעם, ווי די בריטישע רעגירונג וועט צושטעלען דעם פעלקער-בונד דעם בעריכט פון דער אויספאָרשונגס-קאָמיסיע.

ספּעציעלע קאמיסיע פאר אויסגלייכען דעם קעלאג-פאקט

מיט'ן שלום-פאַקט פון דער פעלקער-ליגע

גענף, 14 (ספ.) אויף דער היינטיגער פאַרמיטאָג זיצונג איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען ברענגען אין איינקלאַנג דעם קעלאָג פאַקט מיט'ן שלום-פּאַקט פון דער פעלקער-ליגע. אַרום דער פראַגע האָט זיך ענטוויקעלט א לענגערע דיסקוסיע. דער רעפערענט פון דער פראַגע האָט פאָרגעשלאָגען, אַז מיטגלידער פון דער פעלקער-ליגע זאָלען נים טאָרען פיהרען קיין מלחמות.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען בײדע שלום פאַקטען אויסצוגלייכען. בריאַן האָט מסכים געווען צו שאַפען א ספּעציעלע קאָמיסיע, וואָס זאָל זיך פאַרנעהמען מיט דעם ענין.

זאלעסקי גרייט א פרישטיק פאר די מיטגלידער פון פעלקער-בונד

גענף, 14 (ספ.) מיניסטער זאַלעסקי האָט היינט לכבוד זיין איבערנעהמען דעם פאָרזיץ פון דער ראַט-סעסיע, געגעבען אַ פרישטיק פאַר אַלע מיטגלידער פון ראַט.

דער אינצידענט מיט ד"ר שאכט ערלעדיגט

האג, 14. (ספ.) דער אינצידענט מיט ד"ר שאַכט איז היינט פּאָלשטענדיג ערלעדיגט געוואָרען. מיניסטער קורטיוס האָט טעלעפאָניש מיטגעטיילט דעם קאַנצלער מילער, אַז עס איז דערגרייכט געוואָרען אַ פאָלשטענדיגע צווישען דער דייטשער און די אַנדערע דעלעגאַציעס.

איבער ווייטערע 3 פונקטען געקומען צו א הסכם אין האג

האג, 14. (טו) אויף דער היינטיגער נאָכמיטאָג זיצונג פון די 6 גרויסע מלוכות, אויף וועלכער עס איז בעטראַכט געוואָרען די 4 אָפענע פונקטען, וואָס זענען נאָך געבליבען צו ערלעדיגען, איז בײם סוף פון דער זיצונג געקומען צו אַ דעפיניטיווער רעגולירונג פון 3 פונקטען. דאָס זענען: 1) דער צאָהלונגס טערמין פון די רעפּאַראַציע צאָהלונגען ווערט בעשטימט אויפ'ן 15-טען יעדען חודש פון דייטשען מלוכה-בודזשעט און אויפ'ן 30-טען יעדען חודש פון די דייטשע באַהנען 2) די רעאַליזירונג פון די משכנות, 3) מאָראַטאָריום.

א חוץ דעם לעצטען פונקט, וואָס עס בלייבט נאָך צו ערלעדיגען, האָט די האַגער קאָנפערענץ נאָך ביז איצט נישט רעגולירט די פראַגע וועגען סאַנקציעס, מאָבילזאַציע און די ערשטע טראַנשע פון די צאָהלונגען. די דאָזיגע פונקטען זענען אָפּגעלעגט געוואָרען אויף דער היינטיגער זיצונג, אין וועלכער עס וועט זיך בעטייליגען פרעמיער טאַרדיע.

ערמארדעט דעם פיהרער פון די מאקעדאנישע רעוואלוציאנערען

סאָפיע, 14. (ספ.) אין אַ רעסטאָראַן איז דערשאָסען געוואָרען דער פיהרער פון די מאַקעדאָנישע רעוואָלוציאָנערען פערוא.

... נין שפיצבערג פאר דער רעגולאמין-קאמיסיע

וואַרשאַ, 14. (טעל.) היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער רעגולאַמין קאָמיסיע. עס איז בעטראַכט געוואָרען דער פאָרשלאַג פון דער קאָמוניסטישער פראַקציע צו בעפרייען דעם לאָדזער קאָמוניסט. רעפּוטאַט שפּיצבערג פון תפיסה. די קאָמיסיע האָט בעשלאָסען דעם ענין אָפּצולעגען, ביז עס וועט פעסטגעשטעלט ווערען, וויין שפּיצבערג האָט פאַרלוירען דאָס וואַהל-רעכט צו אַנדער ער איז אַנגעזעצט געוואָרען אין תפיסה, אָדער שפּעטער.

מען טרעט צו אויסארבייטען א געזעץ-פראיעקט

וועגען אפשאפען די צארישע בעגרענצונגען

וואַרשאַ 14 (טעל.) דער שעף פון יורידישען ביוראָ ביים מיניסטאָרען-ראַט דר. פּיענטאַק איז צוגעטרעטען אויסצואַרבייטען אַ געזעץ-פּראָיעקט וועגען אָפּשאַפען די צאַרישע בעגרענצונגען.

אין זיין אַרבייט וועט דר. פּיענטאַק זיך שטיצען אויף די אַרבייטען פון די דעפּוטאַטען ראָזמאַרין און ליבערמאַן וועגען דעם ענין.

„באַנק פּאָלסקי" געהט ווייטער פער-קלענערן דעם דיסקאנטא-פּראָצענט

וואַרשאַ, 14. (טעל.) מאָרגען 10 פריה וועט פאָרקומען אַ זיצונג פון ראַט פון דער „באַנק פּאָלסקי", אויף וועלכער עס וועט בעשטעטיגט ווערען דער בילאַנס פון דער באַנק אויפ'ן יאָהר 1929 און עס וועט פעסטגעשטעלט ווערען די הויך פון דיווידענ-דען פון אקציעס.

העכסטמעגליכען וועט אויף דער זיצונג אויך בעטראַכט ווערען די פראַגע וועגען אַ ווייטערדיגער פערקלענערונג פון דיסקאָנטאָ פוס פון 8½ אויף 8 פּראָצענט און דעם לאָמבאַרד-פוס פון 9½ אויף 9 פּראָצ.

אלע יודישע קאלאניעס אין קרים פערוואנדעלט אין קאלעקטיווען

לויט אַ פאָראָרדנונג פון דער סאָוויעטישער רעגירונג וועלען אַלע יודישע קאָלאָניעס אין קרים אונגיכען פערוואַנדעלט ווערען אין קאָלעקטיוון. פון אָפיציעלע רעגירונגס-קרייזען ווערט געוואָהר דער קאָרעספּאָנדענט פון דער „יודישער טעלעגראַפען אַגענטור", אַז די קרימער רעגירונג האָט זיך געווענדעט צו דער צענטראַלער סאָוועטישער רעגירונג מיט אַ פאָרשלאַג צו פּראָקלאַמירען גאַנץ קרים אַלס פאָלשטענדיגע קאָלעקטיוויזירטע רעפּובליק, וואו אַלע פעלדער זאָלען מוזען זיין דורכאויס קאָלעקטיוויזירט.

נייער פארשטעהער פון דער יודיש. ארטאדאקסיע אין אונגארישען אבערן-הויז

בודאַפּעשט (יטא) אויפ'ן אָרט פון פאַרשטאָרבענעם הרב-הכולל קאָפּעל רייך איז אַלס פאָרשטעהער פון אָרטאָדאָקסישען יודענטום אין אונגאַרישען אָבערן-הויז געוועהלט געוואָרען דער פרעזידענט פון דער אָרטאָדאָקסישער קאָנסיסטאָריע הרב אַראָלף פראַנקל.

נאָכדעם ווי אַ ספּעציעלע דעלעגאַציע האָט פעּערליך איהם איבערגעגעבען דעם מאַנדאַט, האָט הרב פראַנקל געהאַלטען אַ פּראָגראַם-רעדע, אין וועלכער ער האָט צוו. אנד ערקלערט, דאָס ער וועט שטרעבען איינצושטעלען פריינדליכע בע-ציהונגען מיט אַנדערע קאָנסיסטאָריעס אין פראַגען, וואָס זענען נוגע דעם גאַנ-צען אונגאַרישען יודענטום.

מיניסטער פּריסטער קומט קיין לאדז

דער אַרבייטס-מיניסטער פּריסטאָר האָט אָנגענומען אַ דעלעגאַציע פון די טעקסטיל-אַרבייטער אין זאַווירטשע; בראָש פון דער דעלעגאַציע איז געווען דעפּוטאַט וואַשקעוויטש.

דעפּוטאַט וואַשקעוויטש האָט פאָרגע-שטעלט דעם אַרבייטס-מיניסטער דעם גרויליגען מצב פון די לאָדזער אַרבייט סלאָזע און אויפמערקזאַם געמאַכט דעם מיניסטער פּריסטאָר אויף דער נויטווענ-דיגקייט נעגענצוווירקען דער וואַקסענדי-גער אַרבייטסלאָזיגקייט און צו בעשטי-מען דרינגענדע הילף יענע אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען שוין אָנגעוואוירען די רעכט אויף דער שטיצע.

אין זיין ענטפער האָט מיניסטער פּריסטאָר ערקלערט, אַז די פאָראָרדנונג וועגען דרינגענדער שטיצע וועט אונטער-ליגען אַ ווייטערגעהענדע רעוויזיע.

א פאַמיליע פון 2—3 פערזאָן בעקו-מען נישט קיין שטיצע, אויב איינער פון דער דאָזיגער פאַמיליע איז בעשעפ-טיגט.

דאָן איז בעריהרט געוואָרען די פראַ-גע וועגען פערזיכערען די אַרבייטער אויף דער עלטער.

מיניסטער פּריסטאָר האָט ערקלערט, אַז אין דער נאָהענטסטער צייט וועט דע פאָרמירט ווערען דער פּראָיעקט פון אויסטאַוו, וואָס רעגולירט די פערזיכע-רונגס-פראַגען. דער דאָזיגער פּראָיעקט איז שוין אַריינגעטראָגען געוואָרען אין סיים. דער ווינכטיגסטער פּונקט פון דעם געענדערטען פּראָיעקט איז דאָס, וואָס עס ווערט פערקלענערט די גרענעץ פון די יאָהרען, וואָס ערלויבען צו געניסען פון די עלטער-רענטעס פון 65 אויף 60 יאָהר.

עס איז צו דערוואַרטען דעם מיניס-טער פּריסטאָר אין לאָדז, וואו ער וועט זיך בעקענען מיט דער לאַגע אויפ'ן אָרט.

א טעלעפאן-געשפרעך מיט ווארשא

וועט מען בעקומען במשך פון א פאר מינוט

די היינטיגע וואָך ווערען אָנגעהויבען די טעכנישע אַרבייטען, וואָס זענען פאַר בונדען מיט דער איינשטעלונג פון דער נייער גרויסער טעלעפאָנישער ליניע צווי-שען לאָדז און וואַרשאַ. אין יולי וועט די דאָזיגע ליניע געעפענט ווערען און דאַן וועט מען אין משך פון איניגע מי-נוט קאָנען קריגען אַ טעלעפאָנישע פער-בינדונג מיט וואַרשאַ.

א „שרפה" אין „הזמיר"

(§) נעכטען זענען אויסגעבראָכען אין לאָדז צוויי שרפות אויף נאַרוטאָ-וויטש 41, אין דער וואוינונג פון רעגי-נא ראַווסקא און אויף אַלעע קאָשטשושקי 21, אין „הזמיר". פייערלעשער זע-נען אָנגעקומען אין „הזמיר" און פעסט-געשטעלט, אַז איין צימער איז פול מיט רויך, אָבער קיין פייער זעהט מען נישט. נעגען דער פירמע „סאַ-פע-ווע", פון וועם מען טעלעפאָן די פייערלעשער זענען אַלאַרמירט געוואָרען, איז צוגעשטעלט געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל.

רויב-אנפאל אויף ספּאַצעראָווא-גאַס

(§) אויף ספּאַצעראָווא 13 האָבען די איינוואוינער נעכטען ביינאַכט בעמערקט אַן אָפענע טיר פון שכן לאָרטשיק'ס וואוינונג. זיי זענען אַריין אין דער אָפּע-נער דירה און בעמערקט, אַז די לאָר-טשיק'ס וויזען נישט אַרוים קיין סימן פון לעבען. די פרוי לאָרטשיק איז גע-לעגען אויף דער ערד אָהן בעוואוסטזיין. מ'האָט זי אָפּגעמונטערט. אויף איהר האָט מען קיין וואונדען נישט בעמערקט, א חוץ אַ בײל אויפ'ן שטערען.

די אַרויסגערופענע אויספאָרשונגס-מאַכט האָט פעסטגעשטעלט, אַז צו די פרוי לאָרטשיק איז אַריינגעקומען אַ מאַנסביל און אַ רויטער מאַסקע. מיט אַ רעוואָלווער אין האַנד האָט ער געפאָ-דערט פון פרוי לאָרטשיק זי זאָל איהם געבען דאָס גאַנצע געלד. די טעראָריזיר-טע פרוי האָט געציטערט פון מורא און געוויזען דאָס בעהעלטעניש פון די איינ-ציגע 500 גילדען. ער האָט צוגענומען דאָס געלד און אַרויסגעהענדיג די פרוי, דערלאַנגט אַ זעץ מיט'ן רעוואָלווער אין שטערן אַריין. די אויספאָרשונג דויערט.

פון הרב סעגאל

די פרוי מאשא, די טאָכטער פון אבי-רהם פּילוויאָווסקי, ווייב פון בער איסר גאַווסקי, אָדער ראָזענאַווסקי, ווערט גע-בעטען און איהר איינענעם אינטערעס צו קומען צו הרב סעגאל פּאָלודניאָווע 25 פון 9—11 פריה.

„וויזא"

היינטיגע פארלעזונג

היינט 9 אָווענד וועט ד"ר ירמיהו פרענקעל לייענען אַ רעפעראַט וועגען דער נייעסטער העברעאישער פּאָעזיע (דוד שימאָנאָוויטש'עס אידיליעס) אין איינענעם לאָקאַל פון „וויזא" אויף פּשע יאַזד 2. איינגאַנג פאַר מיטגלידער און אַריינגעפיהרטע געסט פריי.

Dr. L. Suchowczycki

כירורג.

נעמט אָן טעגליך פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג

Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 123-47

לעזט און אבאנירט „לאדזער טאגעבלאט"

„קרן-היסוד" לאדז — זונטאג, דעם 19 ד.ח. 4 נאכמיט. — פילהארמאניע-זאל נארוטאוויטש 20

ארעפעראט

פון פרעזידענט פון דער עקזעקוטיווע פון דער אלוועלטליכער ציוניסט. ארגאניזאציע

ה' נחום סאקאלאוו

איבער: „די געגענווארט און צוקונפט פון ארץ-ישראל"

בילעטען פון פרייטאָג דעם 17/I צו בעקומען אין ביוראָ פון „קרן-היסוד" (צעגעלניאַנא 4)

„גראפאלאגישער בריף-קאסטען" אין „לאדזער טאגעבלאט"

פון קומענדיגען פרייטאָג פיהרען מיר איין אין „לאָדזער טאַגעבלאַט" א נייע רובריק—אַ „גראַפאָלאָגישען בריף-קאַסטען", וואָס וועט ווערען אָנגעפיהרט דורך דעם בעריהמטען פאַכמאַן אויף דעם געביט,

ה' ראלף נעלסאן.

ה' ראַלף נעלסאָן איז אַ בעקאַנטער פּסיכאָלאָג און גראַפאָלאָג און ער האָט געגעבען זיין צושטימונג צו ווערען אַ שטענדיגער מיטאַרבייטער אין „לאָדזער טאַגעבלאַט". די אַרטיקלען פון ה' ראַלף נעלסאָן זענען געשריבען אין א זעהר שעהנער און אָנציהענדער פאָרם

און מיט זייערע אויספיהרונגען חער. וועקען זיי דעם לעבהאַפטסטען אינטע-רעס אפילו ביי געשוואוירענע סקעפּטי-קער.

די גראַפאָלאָגיע איז היינט צו טאָג אַ ווייסענשאַפט, וואָס האָט געוואו-

נען די פאָזיטיווע אָנערקענונג פון די גע-לעהרטע און דעם דאָזיגען געביט פון דער וויסענשאַפט שענקט מען אין דער גרויסער וועלט אַלץ מעהר אויפמערק-זאַמקייט. ראַלף נעלסאָן איז איי-נער פון די בעסטע גראַפאָלאָגען מיט אַ קלאַנגפולען נאָמען און דער אייראָפּעאישער פּרעסע.

מיר גלויבען, אַז אונזערע לעזער וועלען מיט צופרידענהייט אויפנעהמען די נייע רובריק און גערן זיך בענוצען מיט'ן „גראַפאָלאָגישען בריף-קאַסטען".

די בעדינגונגען זענען: 1) אַריינשיקען אַ מוסטער פון דער אייגענער האַנד-שריפט פון אַן'ערך 20 שורות אויף נישט-לינירטע פאַפּיר, געשריבען מיט טינט, מיט דער איי-גענער אונטערשריפט; 2) שרייבען קען מען סיי יודיש, סיי אַנדערע שפּראַכען; 3) נישט איבערשרייבען עמיצענס געדיכטען א. ד. גל. 4) אויפ-שרייבען, ווי אַלט מען איז און צולעגען אַלס האָנאָראַר 1 זל. אין פּאָסט-מאַרקען און אָנגעבען אַ סימן, צי אַ'אויסגעטראַכטען נאָמען, וועמען צו ענטפערן. 5) די ענטפערס מיטאַ אַנאַליז פון דער האַנדשריפט וועלן פער-עפענטליכט ווערען אין „לאָדזער טאַגעבלאַט" אין „גראַפאָלאָגישען בריף-קאַסטען". 6) פאַר אַ ענטפער—אַדרעסירט דירעקט אויפ'ן פּריוואַטען אַדרעס—4 זל. אין פּאָסט-מאַרקען.

נוצט אויס די געלעגענהייט און לאָזט אַנאַליזירען אייער כתב יד! איהר וועט האָבען נוצען דערפון!

ווען איהר דאַרפט אַנגאַזשירען אַ מיטאַרבייטער און אייער געשעפט! — ווען אַ מעדעל וויל דערקענען דעם כאַראַקטער פון איהר חתן! — ווען אַ מאַן וויל האָבען אַ קלאָרען בעגריף וועגען כאַראַקטער פון זיין פרוי! — אין אַלע פאַלען וועט אייך צוהילף קומען אונזער

„גראפאלאגישער בריף-קאסטען"

לאָדזער טאַגעבלאַט

ד.ר רעדאַקטאָר נעמט-אָן פֿון 6 ביז 7 אין אָוונט.

נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערן נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16

טעלעפֿאָנען: רעדאַקציע 10057. אַדמיניסטראַציע 100 47

די „צאָל-ענטוואַפֿנונג"
אויף דער סעסיע פֿון דער פֿעלקער-ליגע

אין סאַמע פֿרעך פֿון פּאָליטישען אַ־רויד אין האַג, האָט זיך געעפֿענט אין גענף די סעסיע פֿון פֿעלקער-ליגע ראַט. די איצטיגע סעסיע טראָגט דעם כאַראַקטער פֿון אַ שטיקעל יום-טוב, פֿון אַ יובילעאום, ווײַל פּונקט מיט 10 יאָהר צוריק, אין יאַנואַר פֿון יאָהר 1920 האָט זיך געעפֿענט די ערשטע סעסיע פֿון ראַט. ס'איז אַלזאָ, אַ צעהן-יעהריגער יובילעאום פֿון דער פֿעלקער-ליגע. בײַ אַנדערע אומשטענדען, וואָלט אַזאַ יום-טוב געדאַרפֿט אויספֿאַלען זעהר אימפּאָזאַנט. 10 יאָהר פֿעלקער-ליגע. צעהן יאָהר אויפ'ן וועג פֿון דערנענטערונג און פֿערברידערונג פֿון די פֿעלקער. דאָס איז נישט קיין קלייניגקייט, און דאָך, איז „אויפ'ן מערב-פֿראָנט נישט קיין נײַעס", די סעסיע געהט אַראָפּ שטילשווייגענד, אַלטעגליך און גרוי אַזוי ווי אַלע אַנדערע, וואָכעדיגע סעסיעס פֿונ'ם ראַט. אויב די אויגען פֿון דער וועלט זענען איצט יאָ געווענדעט קיין גענף, איז עס נאָר טאַקע בלויז צוליב וואָכעדיגע טעמים. דער וועלט ליגט איצט נישט אין קאָפּ די פֿײַערונגען, די פֿערדינסטען פֿון דער ליגע זענען נישט אַזעלכע גרויסע, אַז מען זאָל זיי נעמען איבערצעהלען בײַ די טאָאַסטען פֿון אַ יובילעאום, וואָרום עס וואָלט דאַן געווען גאַנץ ווייניג צו צעהלען, און צווישענס האָט איצט די וועלט גאַנץ אַנדערע דאגות אויפ'ן קאָפּ, ווי נעמען זיך פֿראַווען ימים-טובים. די ווירטשאַפֿטליכע לאַגע פֿון אייראָפּאַ איז אַ קלאָגעדיגע אין שם בית שאין שם מת, אומעטום ברענט דער באָדען אונטער די פֿיס, אומעטום קראַכט עס, אומעטום ווערט דער עקאָנאָמישער מצב אַלץ ערגער און ערגער. און אפֿילו די שטאַרקסטע ווירטשאַפֿטליכע אָרגאַניזמען פֿון אייראָפּאַ איז אויך נישט וואָס מקנא צו זײַן. פֿיל זענען דעריין אויך שולדיג די זעהר גרויסע צאָהל דראָט-פֿערצוימונגען און גרעניץ-סליפּעס, מילא דאָס קאָן מען שוין נישט איבערמאַכען. ערגער מענגע, מען דער דלות, ווי שטאַרק בײַ איהם פֿײַנען, שטרעבט צו מאַכען שבת פֿאַר זיך, און יעדעס פֿאָלק, ווי קליין און שוואַך עס זאָל נישט זײַן, שטרעבט צו אַן'אייגענער מלוכה און די פּאַנאייראָפּאַ אידעע וועט נאָך דערווײַל זעהר לאַנג מוזען וואַרטען, ביז זי וועט אָנהויבען אָנצונעמען אַ רעאַלען לבוש. אָבער אײַן צרה קאָן דאָ יאָ בעזײַטיגט ווערען. דאָס זענען די צאָל-מלחמות, וואָס די מלוכות פֿיהרען צווישען זיך אין דער עפּאָכע פֿון דער צען-יעהריגער פֿערברידערונג. אַט די דאָזיגע „פֿרידליכע" עקאָנאָמישע מלחמה, האָט זעהר פֿיל מיטגעהאָלפֿען חרוב צו מאַכען די ווירטשאַפֿטליכע אָרגאַניזמען פֿון די פֿעלקער, און סוף כּל סוף איז מען געקומען צו דער הכּרה, אַז ס'איז שוין די העכסטע צײַט צו מאַכען פֿון זיי אַ סוף.

און אַ פּאָר וואָכען אַרום וועט פֿאָרקומען די ערשטע אַזוי-גערופֿענע עקאָנאָמישע „ענטוואַפֿנונגס" קאָנפֿערענץ. און די איצטיגע סעסיע פֿון פֿעלקער-ליגע ראַט האָט די אויפֿגאַבע צו מאַכען די פֿאָרבערייטונגען צו דער קאָנפֿערענץ. געוויס זענען אַ סך פּאָליטיקער און אָנפֿיהרענדע פֿינאַנציסטען און פֿערשידענע לענדער געגען דעם אָפּשאַפֿען פֿון דער צאָל-מלחמה. די הײַסעסטע אָנהענגער פֿון דער צאָל-ענטוואַפֿנונג זענען די ענגלענדער. די ענגלישע אינדוסטריע ווערגט זיך פֿאַר ענגשאַפֿט און עס איז נישטאָ וואו אַהינצוטון די סחורות. בײַם אָפּשאַפֿען די צאָל-באַריערען וועלען די ענגלישע סחורות קאָנען פֿערקאָנקורירען די הײַמישע פּראָדוקציע און אַזוי אַרום זיך שאַפֿען נײַע אַבזאַץ-מערק. דאָס זעלבע איז אויך מיט די אַנדערע שטאַרקע ווירטשאַפֿטליכע אָרגאַניזמען. די לענדער מיט אַ שוואַכערער עקאָנאָמישער ווירטשאַפֿט זענען דעריבער נישט אַזעלכע הײַסע אָנהענגער פֿון דער צאָל-ענטוואַפֿנונג און פֿאָדערן פֿאַר זיך אַ גאַנצע רײַהע בעוואָרענישען. די איצטיגע סעסיע האָט אין אַ געוויסער מאָס, די אויפֿגאַבע צו פֿערגלײַכען די חילוקי דעות, און צוצוגרייטען דעם באָדען צו דער קאָנפֿערענץ. אויב דער איצטיגער סעסיע וועט זיך ווירקליך אײַנגעבען צו שאַפֿען די בעדינגונגען, אַז אַזאַ צאָל-קאָנפֿערענץ זאָל געבען די געווינשטע רעזולטאַטען, וועט עס פֿאַקטיש זײַן אַ זעהר וויכטיגע און ערנסטע אַרבייט אויפ'ן וועג פֿון אַלגעמיינעם שלום און וואוילשטאַנד פֿון אייראָפּאַ. די צאָל-מלחמות האָבען נאָך קיינעם נישט געבראַכט קיין גליק. פֿון דער לאַנג-דויערנדער צאָל-מלחמה צווישען פּוילען און דײַטשלאַנד האָט קיין איינע פֿון די צוויי מלוכות גאָרנישט געוואונען. פֿערקעהרט, דער האַנדעל צווישען צוויי אַזעלכע נאָהענטע שכנים איז געוואָרען זעהר שטאַרק קאָמפּראָמיטירט אַזוי, אַז איצט נאָך אַ פּאָר יאָהר צאָל-קריג, האָט מען זיך דערמאָנט, אַז ווײַטער קאָן שוין אַזוי נישט געהן, און מען האָט זיך וואָס גיכער גענומען צו רעאַליזירען דעם האַנדעלס-טראַקטאַט צווישען בײַדע מלוכות.

דער פֿעלקער-ליגע האָט די אויפֿגאַבע פֿאָרצופֿרייען אַ צאָל-ענטוואַפֿנונג אין אַ פֿיל גרעסערן מאַסשטאַב און גאַנץ אייראָפּאַ.

—פּס.

יודישע נייעס.

אַ ווערטפֿולע מתנה פֿאַר דער העברעאישער-אוניווערזיטעט-ביבליאָטעק אין ירושלים

בוקאַרעשט (יטא) דער בעסאַראַבישער קאָמיטעט צו שטיצען די אוניווערזיטעט-ביבליאָטעק אין ירושלים „למען הספריה" האָט איבערגעשיקט קיין ירושלים אַ ווערטפֿולע ביכער-זאַמלונג פֿון 3000 בענדער פֿון געביט פֿון זאָאָלאָגיע און ענטימאָלאָגיע. די ביכער זאַמלונג האָט געהערט צום בעקאַנטען ענטימאָלאָג פּראָפֿ. יצחק קראַסילשטשיק, וועלכער האָט אין זײַן צוואה פֿערשריבען די ביבליאָטעק פֿאַר'ן העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים.

ראַבינאַט-ענטשיידונג געגען קינדער-חתונות צווישען ספֿרדישע יודען

ירושלים (יטא) דער ספֿרדישער ראַבינאַט האָט מבטל געמאַכט די צוזאַגנס-פֿערלאָבונג פֿון אַ 13-יעהריגן מיידעל, וואָס איז דאָ דורכגעפֿיהרט געוואָרען. די ענטשיידונג פֿון ראַבינאַט בילדעט אַ וויכטיגען פּרעצעדענס געגען די קינדער-חתונות, וואָס ווערען נאָך פּראַקטיצירט צווישען די ספֿרדישע יודען.

שלום שוואַרצבאַרד פֿערשריבען אין „גאָלדענעם בוך" פֿון יודישען נאַציאָנאַל-פֿאָנד

ירושלים (טא) אַלס רעזולטאַט פֿון דער זאַמעל-אַקציע, וואָס איז דאָ געפֿיהרט געוואָרען מיט דעם שוואַרצבאַרד-פּראָצעס, איז דער נאָמען פֿון שלום שוואַרצבאַרד פֿערשריבען געוואָרען אין „גאָלדענעם בוך" פֿון יודישען נאַציאָנאַל-פֿאָנד.

אַנטי-הײַשערעקן-קאָנפֿערענץ אין ארץ ישראל

ירושלים (יטא) דאָ איז געעפֿענט געוואָרען אַ קאָנפֿערענץ פֿון די לענדער פֿון נאָהענטען מזרח, געווידמעט דעם קאַמף מיט דער הײַשערעק-פּלאָגע, אין דער קאָנפֿערענץ בעטייליגען זיך פֿאָרשטעהער פֿון ארץ ישראל, עבר-הירדן, סיריען, איראַק, עגיפּטען און טערקײַ.

האַלט די אַרבייטער-רעגירונג בײַם פֿאַלען?

צום קריזיס אין ענגלישען קאַבינעט.

(אַ בריף פֿון לאָנדאָן, ספּעציעל פֿאַר'ן „לאָדזער טאַגעבלאַט") —:— פֿון וויליאַם צוקערמאַן.

האַלט די אַרבייטער-רעגירונג אין ענגלאַנד בײַם פֿאַלען?

די דאָזיגע פֿראַגע איז איצט פּלוצים אַרויפֿגעשוואומען אין דער עפֿענטליכקייט און זי ווערט שטאַרק דיסקוטירט. די צײַטונגען זענען פֿול מיט „נביאות" כּמעט פֿרעגט זיך שוין בעצײַטענס, ווען די אַרבייטער-רעגירונג וועט פֿאַלען און מען רעדט שוין פֿון נײַע וואַהלען.

אַרויפֿגעבראַכט די פֿראַגע אויפ'ן טאָג אָרדנונג האָט די לעצטע געשעהענישען אין ענגלישען פּאַרלאַמענט בײַ דער דורכפֿיהרונג פֿון דעם קוילען-הילף. די רעגירונג האָט די הילף דורכגעפֿיהרט, אָבער מיט אַזאַ קלײנער מאַיאָריטעט (אין גאַנצען מיט אַ מעהרהייט פֿון 8 שטימען), און עס איז גלײַך ענטשטאַנען די מעגליכקייט פֿון אַ פּאָליטישען קריזיס. פֿון דאַן אָן העערט די דאָזיגע מעגליכקייט נישט אויף צו אינטערעסירען די פּאָליטישע וועלט.

אין ענגלאַנד גופא איז מען נישט געניגט צו בעטראַכטען די לאַגע אַזוי ערנסט. אין אויסלאַנד ווערט דער קריזיס פֿערגרעסערט אַ סך שאַרפֿער, ווי מען זעהט איהם דאָ. די אַלגעמיינע מיינונג איז, אַז די צײַט פֿאַר'ן פֿאַלען פֿון דער אַרבייטער-רעגירונג איז נאָך ווײַט נישט געקומען. דאָך זעהט מען אויך דאָ מעגליכקייטען דערפֿון און מען רעדט גאַנץ אָפֿען פֿון נאָהענטע וואַהלען.

די פּאָליטישע לאַגע אין ענגלאַנד איז אַזאַ, אַז די אַרבייטער פּאַרטײַ, הגם זי איז די גרעסטע פּאַרטײַ אין לאַנד, האָט אָבער נישט קיין אַבסאָלוטע מאַיאָריטעט. זי קאָן נישט אַליין דורכפֿיהרען די געזעצען און פּראָיעקטען, וועלכע זי וויל. זי מוז אָנקומען צו דער שטיצע פֿון דער ליבעראַלער פּאַרטײַ אָהן וועלכער זי קאָן נישט דורכפֿיהרען קיין איין געזעץ. דאָס וואָלט פֿאַר זיך אַליין גאָרנישט געווען אַזאַ גרויסע שוועריגקייט.

די ליבעראַלע און די אַרבייטער-פּאַרטײַען זענען דאָ גאָרנישט אַזוי ווײַט איינע פֿון די אַנדערע און זייערע פּראָגראַמען, אַז זיי זאָלען נישט קענען מיטאַרבייטען צוזאַמען. עס איז דערצו בעוואוסט, אַז די ליבעראַלען ווילען שטאַרק אַזאַ מיטאַרבייטערשאַפֿט. נאַטירליך, דערום גיטאָ קיין שום אורזאַך, פֿאַרוואָס די איצטיגע רעגירונג זאָל זיך נישט קענען האַלטען גאַנצע 4 יאָהר. איז אָבער די אַרבייטער-פּאַרטײַ דאָ אַבסאָלוט צו זיכער מיט איהר ערפֿאָלג און זי וויל נישט נאָכגעבען די ליבעראַלען קיין מעגליכקייט צו בעקומען וועלכע עס איז אָנערקענונג. זי ענטזאַגט זיך דערום צו קומען צו אַ אָפֿיציעלע פֿערשטענדיגונג מיט די ליבעראַלען. עס קומט אויס, אַז זי איז אין שטענדיגער געפֿאַהר „אַרונטערגעשטופּט" צו ווערען אין פּאַרלאַמענט, און לויט דעם ענגלישען פּאַרלאַמענטאַרישען מנהג הײַסט דאָס, אַז די רעגירונג פֿאַלט דאַן.

די גאַנצע געשיכטע מיט אָט דעם אַזוי ווי מיט אַלע ענגלישע קריזיסען דאָ איז נאָך אַלעמען נישט מעהר, ווי אַ פֿראַגע פֿון פּאָליטישען פּאַרטײַ מאַנעווער. קיין שום פּרינציפּ, פֿאָלקס אינטערעסען, אָדער גרויסע געזעלשאַפֿטליכע פֿראַגע איז דאָ גאָר נישט פֿערוויקעלט. די אַרבייטער פּאַרטײַ האָט לעצטענס געהאַט אײַניגע גרויסע און וויכטיגע נצחונות, פֿון נאָך דער מלחמה אָן איז זי אויסגעוואַקסען פֿון אַ קלײנער נישט וויכטיגער פּאַרטײַ אין דער גרעסטער פּאָליטישער מאַכט אין לאַנד. געוואונען האָט זי הויפּטזעכליך אויפ'ן חשבון פֿון די ליבעראַלען. רעכענען דערום איצט די אַרבייטער-פֿיהרער, אַז אויב עס וועט ווײַטער אַזוי געהען, וועלען זיי אין גאַנצען פֿאַרשלינגען די ליבעראַלע פּאַרטײַ אַז זיי וועלען אַליין קענען זײַן די הערשער אין לאַנד. זאָלען זיי זיך אָבער פֿעראייניגען מיט די ליבעראַלען, וואָלט זיי טאַקע גרינגער געוואָרען אָנצופֿיהרען די רעגירונג. דערפֿאַר אָבער קענען זיי דורך דעם געבען די ליבעראַלען נײַעם פּרעסטיזש און דעם אַליין זיי ווײַטער דערהאַלטען בײַם לעבען. מענשען אין ענגלאַנד קענען זיך דאַן נאָך אָנהויבען פֿרעגען — וואָס איז דען טאַקע דער אונטערשייד צווישען דער ליבעראַלער און דער אַרבייטער פּאַרטײַ? אויב זייערע פּראָגראַמען זענען אַזוי נאָהענט, אַז זיי קענען אַרבייטען צוזאַמען קען מען דאָך אויך שטימען פֿאַר איינער, אַזוי ווי פֿאַר דער אַנדערער און דאָס קען אַמאָל פֿיל שאַדען דער אַרבייטער-פּאַרטײַ.

דאָס איז די אמת'ע סיבה פֿאַרוואָס די אַרבייטער-פּאַרטײַ קומט נישט צו אַ הסכם מיט די ליבעראַלען און דאָס איז אויך די אורזאַך פֿון דעם איצטיגען קריזיס. די, וועלכע דענקען, אַז די אַרבייטער פֿעראייניגען זיך נישט מיט די ליבעראַלע צוליב וועלכען עס איז סאָציאַליסטישען פּרינציפּ האָבען אַ גרויסען טעות. אין ענגלאַנד ווייסט מען נישט פֿון אַזעלכע „פּרינציפּען" און אין אַלגעמיינען האַלט מען שוין איצט נישט אַזוי ווײַט אין דער סאָציאַליסטישער וועלט (אויסער רוסלאַנד) פֿון אַזעלכע הײליגע צערבאָמען.

ענטשטאַנען איז דיזער קריזיס, ווי געזאָגט, צוליב דער קוילען פֿראַגע. אויב עס איז ערגעץ וואו פֿאַראַן אַ לאַנד און אַ פּראָבלעם, וועלכע זענען אַזוי איינג צוזאַמענגעבונדען איינס מיט'ן אַנדערען, אַז דער גאַנצער וואוילשטאַנד פֿון דעם לאַנד העגנט אָפּ פֿון דער לייזונג פֿון דער פּראָבלעם, דאַן איז עס ענגלאַנד בײַ די קוילען-פֿראַגע. דער אויפֿשטייג פֿון קוילען האָט אין דעם 19-טען יאָהרהונדערט געמאַכט פֿון ענגלאַנד די גרעסטע און רײַכסטע אינדוסטריעלע מדינה אין דער וועלט און די ירידה פֿון קוילען אין 20-טען יאָהרהונדערט איז הויפּטזעכליך פֿעראַנטוואָרטליך פֿאַר דער איצטיגער אינדוסטריעלער ירידה פֿון ענגלאַנד. די גרויסע אַרבייטסלאָזיגקייט פּראָבלעם אין ענגלאַנד, וועלכע איז זיכער דאָס גרעסטע אומגליק פֿון לאַנד, איז הויפּטזעכליך בעגרינדעט אויף דער קוילען פּראָבלעם. די גרעסטע צאָהל אַרבייטסלאָזע זענען קוילען-גרעבער און זייער אַרבייטסלאָזיגקייט פֿעראורזאַכט אויך די אַרבייטסלאָזיגקייט אין די אַנדערע אינדוסטריען. די גרעסטע לײַדען פֿון דעם איצטיגען עקאָנאָמישען קריזיס אין ענגלאַנד שפּירט מען אין די קוילען דיסטריקטען, וואו די נויט איז אַזוי גרויס און די לײַדען אַזוי שווער, אַז יעדען ווינטער ווערט דאָס לאַנד אויפֿגעציטערט, ווי פֿון אַ גרויסער קאַטאַסטראָפֿע פֿון דעם וועה-געשרײַ נאָך הילף, וועלכער קומט פֿון דאָרט.

עס איז נישט מעהר ווי נאַטירליך, אַז אַ אַרבייטער-רעגירונג, ווי נור זי איז אַרײַן אין מאַכט, זאָל צווישען די ערשטע פּראָיעקטען אין פּאַרלאַמענט אַרײַנברענגען אויך אַ פּלאַן וועגען העלפֿען די קוילען-גרעבער און לייזען דאָס קוילען-פּראָבלעם. דאָס איז געווען צו ערוואַרטען פֿון דער אַרבייטער רעגירונג אַפֿילו, ווי איהרע גרויסע אויפֿטואונגען אין דער אויסערליכער פּאָליטיק. עס ווײַזט זיך אָבער אַרויס, אַז אין דער אויסערליכער פּאָליטיק איז גרינגער צו האָבען ערפֿאָלג ווי אין דער אינערליכער. עס איז גרינגער צו בעקומען דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען מיט רוסלאַנד און אַרויספֿיהרען סאָלדאַטען פֿון רהײַן, אײדער צו געפֿינען אַן עצה פֿאַר'ן אַרבייטסלאָזען פּראָבלעם און צו לייזען די קוילען-פֿראַגע. די אַרבייטער רעגירונג, וועלכע האָט אַרויסגעוויזען אַזוי פֿיעל פֿעהיגקייטען און ענערגיע אין איהרע האַנדלונגען מיט דער אויסערליכער וועלט, האָט זיך אַרויסגעוויזען פֿאַר זעהר הילפֿלאָז און נאָך נישט ערפֿאָלגרײַך אין איהר בעהאַנדלונג פֿון די אינערליכע פֿראַגען. די אַרבייטסלאָזיגקייט פּראָבלעם האָט זי נאָך גאָרנישט בערירט אַפֿילו לייזען און דער קוילען פֿראַגע האָט זי יאָ געמאַכט אַ פּראָבע עטוואָס מאַהן, נור די פּראָבע איז אָבער נאָך נישט קיין געלונגענע.

אײַנדרוקען פֿון ציוניסטישען צוזאַמענפֿאָהר אין וואַרשאַ.

פֿון מלכּה רעזניס.

אויף קײַן שום צוזאַמענפֿאָהר, אויף קײַן שום קאָנגרעס האָט מען אַזוי פֿיל נישט גערעדט וועגען שלום, ווי אויף דעם 9. צוזאַמענפֿאָהר.

מיט דעם רוף צו אַ שלום און אחדות האָבען פֿערענדיגט זייערע רעדעס: לעוויטע, ראָזענבלאַט, גרינבוים, הינדעס און אַנדערע.

צו אַ שלום צווישען „על המשמר", „עת לבנות" און די רעוויזיאָניסטען, צו אַ שלום און פֿעראייניגונג צווישען אַלע ציוניסטישע גרופּירונגען און פּאַרטייען אין גאַנץ פּוילען, צו אַ שלום מיט ווײַצמאַנען, מיט דער עקזעקוטיווע, מיט דער „אײַזדזשענסי", מיט איין וואָרט — צו שלום לרחוק ולקרוב זענען געווען אַדורכגעדרונגען כּמעט אַלע רעדעס פֿון די פֿעראַנטוואָרטליכע און פֿיהרענדע פֿערזענליכקייטען פֿון ציוניזם אין פּוילען.

און די דעלעגאַטען פֿון דער פּראָווינץ, וועלכע האָבען שוין מײַנסטענס בײַ זיך אין די שטעט און שטעטלעך פֿריהער געמאַכט שלום און זענען געקומען צו דעם צוזאַמענפֿאָהר נאָר אָהן וואַהלען, נאָר אויפ'ן יסוד פֿון אַן'אויסגלײַך, האָבען יעדען רוף צו שלום בעגעגענט מיט אַ הילכיגען געזאַנג פֿון „התקוה" דאָס האָט בעוויזען ווי ווײַט גאַנץ פּוילען גאַרט נאָך דעם שלום און וועלכע האָפֿנונגען דער געדאַנק פֿון שלום וועקט אין די הערצער פֿון יעדען אײַנציגען ציוניסט.

אויף קײַן שום קאָנגרעס, אויף קײַן שום צוזאַמענפֿאָהר האָט מען אַזוי פֿיל מאָל נישט געזונגען „התקוה" ווי אין וואַרשאַ און דער „התקוה" געזאַנג האָט זיך נישט אָנגעהויבען, ווי געוועהנליך, אין פּרעזידיום און דער עולם האָט איהם אונטערגעכאַפּט, נאָר פֿערקעהרט, בײַ יעדען רוף צו אַ שלום, פֿלעגט זיך דער געזאַנג פֿון „התקוה" ספּאָנטאַן אַרויסרײַסען בײַ די דעלעגאַטען און די התלהבות פֿלעגט דערגרייכען צום פּרעזידיום-טיש און מיטרײַסען די אַלע, וואָס זענען דאָרט געזעסען.

אַ סך שעהנע און אינהאַלטסרײַכע רעדעס האָט מען געהערט אויף דעם 9. ציוניסטישען צוזאַמענפֿאָהר, אָבער אײַן אונגעהויער שטאַרקען און טיפֿען אײַנדרוק, אויף יעדען אַנוועזענדען, האָט געמאַכט די שעהנע רעדע, פֿיל מיט האָפֿנונג און אָפּטימיזם פֿון דעם פּרעזידענט פֿון דער אַלוועלטליכער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, נחום סאָקאָלאָוו. פֿאַר אײַן עולם פֿון פֿיל געפּאַקטען גרויסען זאַל פֿון קינאָ „פּאַלאַסט" איז געשטאַנען דער אַלטער אָפּטימיסט נחום סאָקאָלאָוו און מיט זײַן ליבער, האַרציגער, יונג-קלינגענדער שטימע גערעדט וועגען עבר און עתיד פֿון יודישען פֿאָלק און ארץ ישראל און מיט זײַן טיפֿען גלויבען אין דער געראַכטיגקייט פֿון ציוניסטישען אידעאַל האָט ער פֿערצויבערט און מיטגעריסען אַפֿילו די פֿערביטערטסטע פּעסימיסטען. עס איז מיט איינמאָל יעדען געוואָרען לײַכטער אויפ'ן האַרצען און עס איז געוואָרען קלאָר, אַז עס איז נישטאָ קיין שום גרונד צום יאוש.

סאָקאָלאָוו האָט מיט זײַן צויבער-רעדע אַרײַנגעבלאָזען אין דער נשמה פֿון יעדען צוהערער פֿרישע האָפֿנונגען און גלויבען צו אונזער היסטאָריש-נעהעלעטער זאַך.

אין זעהר שווערע בעראַטונגען האָט דער 9. ציוניסטישער צוזאַמענפֿאָהר געאַרבייט כּמעט אָהן אויפֿהער 48 שעה און נאָר אַ דאַנק די אָרגאַניזאַטאָרישע פֿעהיגקייטען פֿון ה' שווייפֿ'ן, וועלכער האָט אין דעם פֿערהעלטניסמעסיג קלײנעם אײַנשטײַן-זאַל פֿון אַקאַדעמישען הויז געפֿינען פּלאַץ פֿאַר איבער 400 דעלעגאַטען און אַ דאַנק דער קלוגער בעגעגנונג און אָריענטאַציע פֿון פּרעזידענט פֿון צוזאַמענפֿאָהר ד"ר קלומעל, האָט זיך אײַנגעגעבען יעדע אויפֿרעגונג פֿון די דעלעגאַטען צו בערוהיגען פֿון סאַמע אָנהויב און דערפֿיהרען דעם צוזאַמענפֿאָהר צו אַ רוהיגען סוף.

פֿעליקס וואַרבורג וועגן די נאָהענטסטע אויפֿגאַבען פֿון דער יודישער „אַגענץ"

ניו-יאָרק (יטא) דער פּרעזידענט פֿון אַדמיניסטראַטיוו-קאָמיטעט פֿון דער „יודישער אַגענץ" ה' פֿעליקס וואַרבורג האָט פֿאַראַנדערגעשיקט אַ מיטטיילונג צו אַלע מיטגלידער פֿון אַדמיניסטראַטיוו-קאָמיטעט, אין וועלכער עס ווערט אָנגעוויזען די סבות, צוליב וועלכע עס איז אָפּגערופֿען געוואָרען די פֿעברואַר-סעסיע פֿון אַדמיניסטראַטיוו-קאָמיטעט. אין דער מיטטיילונג ווערען אויך אָנגעגעבען די נאָהענטסטע אויפֿגאַבען פֿון דער אַגענץ.

ה' וואַרבורג שטעלט פֿעסט אין זײַן מיטטיילונג צווישען אַנדערע פֿאָלגענדעס: איך בין איצט געוואָהר געוואָרען, דאָס נישט קוקענדיג אויף מײַן טעלעגראַפֿישע בקשה פֿון 23. דעצעמבער גלײַך אַרויסצושיקען אײַנלאַדונגען אויף דער סעסיע פֿון אַדמיניסטראַטיוו-קאָמיטעט דעם 1 פֿעברואַר, זענען די אײַנלאַדונגען אַרויסגעשיקט געוואָרען ערשט דעם 6. יאַנואַר. איך בין דעריבער געצוואונגען אָפּצורופֿען די סעסיע פֿון אַדמיניסטראַטיוו-קאָמיטעט ביז אַ ווײַטערער מעלדונג.

אַלס פּרעזידענט פֿון אַדמיניסטראַטיוו-קאָמיטעט גיב איך זיך אָפּ אַ דין וחשבון פֿון דער פֿעראַנטוואָרטליכקייט, וואָס ליגט אויף מיר און פֿון דער נויטווענדיגקייט צו מאָביליזירען אַלע מיטלען פֿון דער אַמעריקאַנער יודישער געמיינשאַפֿט פֿאַר דער פֿערבעסערונג פֿון דער „יודישער אַגענץ". איך שטעה פֿערנער אין שטענדיגען קאָנטאַקט נישט נאָר מיט די פֿיהרער פֿון דער א. ג. דזשאָינט, נאָר אויך מיט די אַלע, וועלכע האָבען אין אָדער אַ סך די רייהען פֿון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, אַרויסגעוויזען אַ פּאָזיטיווע שטעלונג צום אויפֿבוי פֿון היילינגען לאַנד.

אין פֿערשטענדיגונג מיט'ן איבערגעגעבענעם אָנהענגער פֿון ארץ ישראל אָנ פֿנוי רובמער לואי בראַנדייס האָב איך צונויפֿגערופֿען אַ רייהע פֿיהרענדע פּערזענליכקייטען פֿון די ווירטשאַפֿטליכע קרייזען, כּדי צו שאַפֿען דעם „פּאַלעסטיין אינוועסטמענט פֿינאַנס אָרגאַניזאַציע". אין קאָמיטעט פֿון דער נײַער קערפּערשאַפֿט זענען אַרײַן פֿאָלגענדע פּערזאָנען: ד"ר י. ל. פֿראַנקעל, בענדזשאַמין פֿלעקסנער, ישראל בראָד'ן, עדמונד קײַפּמאַן (וואַשינגטאָן) אהרן שטרויס (באַלטימאָר) און רובמער י"ג ... איך האָף איך אַליין וועל זיך אַקטיוו בעטייליגען אין דער טעטיגקייט פֿון דער נײַער געזעלשאַפֿט.

פֿיל פּראָבלעמען אין ארץ ישראל פֿאָדערן איצט אַ דרינגענדע לייזונג. דער פּראָגראַם פֿון קאָנסטרוקטיווער טעטיגקייט ווערט איצט גענוי פֿאָרמולירט. עס דאַרפֿען אויך רעפֿאָרמירט ווערען די פֿינאַנציעס און קאָמפּעטענצען פֿון אַדמיניסטראַטיוו-קאָמיטעט פֿון דער אַגענץ.

איך בעדויער זעהר, דאָס צוליב די איבעריגע אומשטענדען איז די סעסיע פֿון אַדמיניסטראַטיוו-קאָמיטעט אָפּגעלעגט געוואָרען. יעדענפֿאַלס זעצען מיר פֿאָר אונזערע בעמיהונגען צו שאַפֿען אַ בעפֿרידיגענדע פֿערשטענדיגונג פֿאַר אַ פֿעראייניגטער [illegible]-קאַמפּיין.

גענעראַל מאָריס וועגן די אויפֿגאַבען פֿון דער ענגלישער אַרמיי אין א"י

לאָנדאָן (יטא) דער געוועזענער לייטער פֿון די מיליטערישע אָפּעראַציעס אין ענגלישען גענעראַל-שטאַב בעת דער מלחמה גענעראַל מאַיאָר, סער פֿרעדריק מאָריס, פֿערעפֿענטליכט אין „מאָרנינג פּאָסט" אַן'אַרטיקעל וועגען די אויפֿגאַבען פֿון דער ענגלישער אַרמיי, אין וועלכען עס איז פֿאַראַן פֿאָלגענדער אָפּזאַץ וועגען א"י:

מען האָט געוואָרענט די ארץ ישראל-רעגירונג, שרײַבט גענעראַל מאַיאָר מאָריס, דאָס עס איז נישט קלוג איבערצולאָזען דאָס לאַנד אָהן מיליטער. כּדי אײַנצושפּאָרען געלד האָט די רעגירונג געמאַכט דעם ריזיקאַלישען שריט. שוין אָבער דאָס אַליין, וואָס האָט אָפּגעקאָסט דאָס צונויפֿציהען מיליטערישע כּוחות און קרייגס-שיפֿען קיין ארץ ישראל וואָלט גענוג געווען אויף אויסצוהאַלטען פֿיל יאָהר אַ מיליטערישען גאַרניזאָן, וועלכער וואָלט נישט דערלאָזט צום אויסברוך פֿון אונרוהען.

ווען אונזערע לופֿט-שיפֿען — שרײַבט ווײַטער פֿרעדריק מאָריס — האָבען איבערגענומען די פֿערטיידיגונג פֿון איראַק, ארץ ישראל און סיריען איז מעגליך געוואָרען צו פֿערקלענערן אונזערע קאָלאָניאַלע גאַרניזאָנען. די לופֿט-שיפֿען קענען פֿיל שנעלער דערשטיקען באַלד אין אָנהויב די אויפֿשטאַנדען פֿון די קאָלאָניע-אײַנוואוינער — מען מוז אָבער געדענקען, דאָס לופֿט-שיפֿען קענען נישט פֿערטיידיגען זייערע האַנגאַרען און קענען נישט פֿערנעמען קיין טעריטאָריע. אין פֿאַל פֿון ערנסטע אונרוהען — ווי דאָס האָט געוויזען די ערפֿאַהרונג אין א"י — איז דער לופֿט-פֿלאָט פֿולקאָם אָפּהענגיג פֿון דער הילף פֿון מיליטער.

אַנטי-רעגירונג-פּראָפּאַגאַנדע אין א"י

ירושלים (יטא) דער אַרויסגעבער פֿון אַ בראָשור א. נ. „דער וועג פֿון אַרבייטער" איז צוגעצויגען געוואָרען צו געריכטליכער פֿעראַנטוואָרטליכקייט פֿאַר העצען די בעפֿעלקערונג געגען דער רעגירונג. די בראָשור איז אַרויסגעגעבען געוואָרען דורך קאָמוניסטען.

די באַהן-בעוועגונג אין א"י פֿערגרעסערט זייט די אונרוהען

ירושלים (טא) דער זיכערהייטס-מאַנגעל, וועלכער הערשט אויף די א"י-וועגען זײַט די אונרוהען אין חודש סעפּטעמבער — האָט שטאַרק פֿערקלענערט די צאָהל אויטאָ-פּאַסאַזשירען אין דער צווישען-שטעטישער קאָמוניקאַציע און האָט דאַדורך פֿערגרעסערט די בעוועגונג אויף די באַהנען.

לויט די צאָהלען-פֿערעפֿענטליכטע בעריכטען האָט זיך די צאָהל באַהן-פּאַסאַזשירען פֿערגרעסערט אין יאָהר 1929 אויף 1,200,000 פּערזאָן אין פֿערגלײַך מיט 770,000 אין יאָהר 1928. דער דאָזיגער וואוקס איז אָהן ספֿק אַ רעזולטאַט פֿון די באַהן-אונטערנעהמונגען אין סוף נאָך סעפּטעמבער 1929.

אַ קאַפּעלע הומאָר
ווערטלעך און שטעכווערטלעך

למדנים

מײַן איידעם איז אַ גרויסער למדן. מיט מײַן טאָכטער לערנט ער „מכּות" און מיט מיר—בלק...

אַפֿילו מײַן שוויגער איז אויך אַ וואַזשנע מלומדת— זי קאָן בײדע תּוכחות פֿון אויסוועניג...

* * *

אַ גרויסע שאלה

די סאָוויעט-רעגירונג האָט זיך געווענדעט צו אַלע פֿרויען אין רוסלאַנד, זיי זאָלען אָפּשענקען זייערע לײַכטערס לטובת דער סאָוויעטישער אינדוסטריאַליזאַציע.

ס'איז אַ גרויסער ספֿק, צי פֿון די ווײַבערישע לײַכטער וועט די סאָוויעטישע פֿאַבריקאַציע ווערן לײַכטער...

לאדז | מיטוואך, ט"ו טבת תר"ץ | פ' ויחי
15. יאנואר 1930
זון-אויפגאנג: 7.43
זון-אונטערגאנג: 3.49

טאג-כראניק

וועקסעל-פראטעסטעו אין לאדז.

אין חודש נאוועמבער 1929 האבען די וועקסעל-פראטעסטען אין לאדז בעטראפען 11 מיליאן 300 טויזענד זל. עס זענען פראטעסטירט געווארען 43,420 וועקסלען.

רעדוקציע פון „זאווישטשע"

(ט) אקציען-געזעלשאפט „זאווישטשע" בעגרענעצט די פראדוקציע ביז 3 טעג אין דער וואך. עס ווערען רעדוצירט איניגע הונדערט ארבייטער.

קופאן № 95

אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פונ'ם דאזיגען קופאן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאנסול פון אונזער רעדאקציע.

גילטיג היינט מיטוואך, דעם 15. יאנואר פון 8—9 אוו.

געשאכטענע לאבענדזשעס ווערען פערקויפט אנשטאט געגזען-פלייש

לאדזער ראבינאט רופט אויס אנ'איסור אויף געשאכטענע גענז

דער לאדזער ראבינאט האט זיך גענומען מיט אלע כחות אפצוכשר'ען אונזער פערשמוצטע, גאבלעסינגע שטאט.. דער ראבינאט האט בעשלאסען אויסצורופען אנ'איסור אויף געשטאפטע גענז, מיט וועלכע אונזער לאדז ווערט לעצטענס זעהר שטארק געקראפט.

אויפ'ן דאזיגען איסור האט דער ראבינאט לאנג זיך פערטראכט; נאך א גענויע חקירה ודרישה איז דער אבינאט געקומען צו דער איבערצייגונג, אז די גענז ווערען געשטאפט אין די פאשארניעס מיט הויזע, גראבע קליסקעס, וואס פערברערגען דעם ושט פון די גענז. דערפאר זענען אלע לאדזער שוחטים געווארענט געווארען מעהר נים צו שעכטען קיין געשטאפטע גענז. ווייל פילייכט שטעקען אין די העלזער פון די גענז די גראבע קליסקעס, וועלכע דער שוחט מוז דורכשניידען מיט'ן חלף.

חוץ מזה האט דער ראבינאט אויך פעסטגעשטעלט, אז אין לאדז ווערען פערקויפט געשאכטענע לאבענדזשעס (שיזאזען) פאר כשר'ע גענז.

ראדיא פראגראם

מיטוואך, 15. יאנואר

ווארשא, (1411)
11.58 שעה צייכען
12.05—13.10 פליטען-קאנצערט
16.45—17.15 „
17.45—18.45 אווענד „
19.10 לאנדווירטשאפטליכע בערוזע
19.25 פליטען-קאנצערט
20.05—22.15 ענגלישער אווענד: פארטראג איבער ענגלאנד און ענגלישע מוזיק.
22.15 ספארט-בעריכט
22.35 לעצטע נייעס
23—24 טאנץ-מוזיק

ווילנא, (385)
12.05—13.10 סאלקסטימליכער ארקעסטער קאנצערט
16.15 „ „
19.05 הייטערע אויספיהרונג

קאטאוויץ, (509)
17.45—18.45 נאכמיטאג-קאנצערט

אויסלענדישער ראדיא-פראגראם

בערלין, (418)
18.25 דעהפריינער מוזיק-טריא

וויען, (516)
11—13 פארמיטאג-קאנצערט
15.15 בערזען-בעריכט
15.30—17.10 נאכמיטאג-קאנצערט (קאפעלע-סילווינג)
19.25 מאדערנע ענגלישע קאמפאזיציעס
20.15 - 22 טעאטער אויפפיהרונג „קעניג ריכארד II" פון שעקספיר
22— אווענד-קאנצערט

דובלין, ( ) ענגלאנד
21.15 א פערגעסענער אפער „ציגיינער מעדעל"

ברעסלוי,
21— ארקעסטערשטיק „באר מיט ארקעסטער"

א פארמאצעוט פון דער קראנקען-קאסע

האט נעהאט א שוואכקייט צו שפריץ אין מארפין

(§) אין לאדזער קרייז-געריכט האט זיך נעכטען אנגעהויבען א פראצעס קעגען ווימאלד בושקעוויטש (פאמארסקא 2א), אנ'אנגעשטעלטער פון דער קראנקען-קאסע, וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען אין ארויסגנב'ענען סחורות פון קראנקען-קאסע-לאגער.

בושקעוויטש איז א פארמאצעוט. זינט 1929 איז ער בעשטימט געווארען אלס פערטרעטער פון לייטער פון קראנקען-קאסע-לאגער.

דעם 14. מערץ האבען צוויי ארבייטער געמאלדען דער קראנקען-קאסע-פערוואלטונג, אז יעדעס מאל, ווען בושקעוויטש נעהמט אהיים, טראגט ער מיט מיט זיך א פולע טעקע מיט פלעשלעך שפריט און מעדיקאמענטען.

א רייה אנדערע ארבייטער פון דער קראנקען-קאסע האבען בעת'ן פעריהער אויך נעגעבען בעלאסטענדע ערקלערונגען. זיי האבען געזאגט, אז בושקעוויטש האט אויך גענומען מארפין און דער טעקע אריין.

דער אנגעקלאגטער האט זיך אין דער שולד נישט מודה געווען. די ציווילע מאהנונג מצד דער קראנקען-קאסע בעטרעפט 12,710 זל.

אלע עדות האבען מיט זייערע ערקלערונגען בעקרעפטיגט די פארוואורפען, וואס זענען ענטהאלטען אין דעם בעשולדיגונגס-אקט.

היינט ווערט ערווארט דער אורטייל.

ארעסטירט א פאלשען מאנאך אין בזשעזשין

דער „מאנאך" האט געזאמעלט געלד אויף א שפיטאל פאר משוגעים הינטער קאטאוויץ און בעשווינדעלט גלחים אין לאדזער געגענד

(§) אין די דערפער און שטעטלעך פון לאדזער קרייז האט מען זינט א לענגערע צייט געקאנט זעהן אנ'ארימוואנדערענדען מאנאך, וועלכער האט געזאמעלט געלד פאר א משוגעים-שפיטאל, וואס דארף געבויט ווערען אויפגעשטעלט ווערען הינטער קאטאוויץ. דער מאנאך איז געווען פערזעהן מיט געהעריגע דאקומענטען פון קאטאוויצער קלויסטער.

די גלחים, שטעמפעלס און סתם גבירים האבען איהם דערייבער נעגעבען געלד מיט דער ברייטער האנד און ער האט צוזאמענגענומען א גאנץ הויבשע סומע געלד. מיט א פאר טעג צוריק האט דער יאזונגער מאנאך אפגעשטאטעט א וויזיט אין א דארף הינטער בזשעזשין. ער איז אריין צום ארטיגען גלח און ביי איהם געבעטען געלד אויף דעם שפיטאל. דעם גלח איז די מעשה געווען אביסעל פערדעכטיג, און ער האט איהם געהייסען קומען אין א צווייטען, דריטען טאג ארום. דערווייל האט ער טעלעפאנירט קיין קאטאוויץ אין קלויסטער אריין, צי אזא און אזא מאנאך, איז ווירקליך ארויסגעשיקט געווארען זאמלען געלד. פון קלויסטער איז באלד אנגעקומען א תשובה, אז דארט האט מען קיינעם נישט געגעבען קיין בעפולמעכטיגונג און דעריבער מוז דער מאנאך זיין א געוועהנליכער אפערויסט.

ווענען דעם ענין האט מען תיכף מיטגעטיילט דעם לאדזער אויספארשונגס אמט און מען האט אנגעהויבען נאכצושפירען דעם פערשוין און דער גאנצער וואך ערוואדזמווע. עהערנעלעכען און דער פריה איז דער מאנאך אראפגעקומען קיין בזשעזשין און געוואלט אריינגעהן אין מאנאסטיר נאך א נדבה פאר זיין שפיטאל, אויפ'ן וועג האט איהם אבער שוין מקבל פנים געווען די בזשעזשינער פאליציי און מ'האט איהם ארעסטירט. ביי דער רעוויזיע האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער מאנאך איז א בשוט'ער אפערויסט, און ער האט ביי זיך און מאש עטליכע בעסער.

דעם פערשוין האט מען תיכף אפגעפיהרט קיין לאדז, וואו מען האט איהם צוגעשטעלט אין רשות פון אויספארשונגס-אמט.

צוליב דער פערגיפטונג פון דער פיליצא

זענען צעהנדלינער דערפער און שטעט פון בזשעזשינער קרייז אהן וואסער

(—) אין ניעוויעראוו, הינטער בזשעזשין, האט געפלאצט דער קעסעל פון דער כעמישער פאבריק און 16000 ליטער גאלס-שטאף איז ארייננעגאסען געווארען אין דערנעבען ליגענדיגען טייך „משארנא", וואס פליסט אריין אין דער פיליצע. צוליב דעם פאל זענען פערגיפטעט געווארען אלע פיש פון דערמאנטען טייך און דער שאדען בעטרעפט 125000 זל. די מאכט האט פעראָרדענט צו פערהאלטען און דער פיליצע די פערגיפטעטע פיש, כדי די בעפעלקערונג זאל זיי נישט עסען. עס איז אויך פערזאגט געווארען נישט צו שעפען קיין וואסער פון די ברייטע געגענדען פון דעם טייך. נעמ'ס אויף א שטח פון לערך 10 קילאמעטער צו די דאזיגע ערטער האט מען נעמוזט צופיהרען וואסער אויף פוהרען.

(ט) מיר דערוויסען זיך אז אין טאמא שאוו, ניעוויעראוו, אנטאלין, אויאזד, בוראקוו, מאדיאש, קאמאראוו נישט ווייענדיג צו דאס וואסער איז נישט פערגיפטעט, פאיעט מען שוין 2 טעג נישט די בהמות.

לעזט און אבאנירט
— דאס —
„לאדזער טאגעבלאט"

די פייערליכע ערעפנונג

פון דער קאאפעראטיווער פאלקס-אוניווערזיטעט אין לאדז

שבת דעם 11. ד. ח. איז אין לאקאל פון דער האנדווערקער-באנק (פאלודניאוואַ 4) פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער קאאפעראטיווער פאלקס-אוניווערזיטעט, וואס איז געשאפען געווארען דורך דעם ראיאן-קאמיטעט פון יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין לאדזער וואיעוואדזטווע.

די פייערונג האט געעפענט מיט א קורצער רעדע דער פארזיצער פון ראיאן קאמיטעט, ה' ד"ר מארטאקאווער, אונטערשטרייכענדיג די נויטווענדיגקייט פון א קאאפעראטיווער אויפקלערונגס-ארבייט אין אונזער שטאט און בעגריסענדיג די חשוב'ע געסט פון ווארשא, ה' אינזש. בערקענהיים, דעם דירעקטאר פון פערבאנד פון יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין פוילען, און ה' שמויש, דעם אינספעקטאר פון פערבאנד אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע.

דערנאך האט דיר. בערקענהיים געהאלטען א שעהנעם און אינהאלטסרייכען רעפעראט וועגען דעם מהות פון דער קאאפעראטיווער בעוועגונג און איהר בעדייטונג פאר די יודישע פאלקסמאסען.

אין נאמען פון פערבאנד האט בעגריסט די נייע אינסטיטוציע דער אינספעקטאר שמויש בעטאנענדיג איהר גרויסע ערציהערישע אויפגאבען.

דערנאך האבען בעגריסט אין נאמען פון דיסקאנטא-באנק ה' דיר. פעדעלשטיין, אין נאמען פון דער כוחרים- און אינדוסטריעלע-באנק ה' דיר. פייסט, פון דער קליינהענדלער-באנק ה' ראזענבערג, פון דער הויזבעזיצער-באנק ה' העלמאן, פון דער האנדווערקער-באנק אין לאדז ה' אינזש. ליזדער, פון דעם רויה-שטאף-קאאפעראטיוו „פשענדזא" ה' שפערלינג, פון בוי-קאאפעראטיוו פאמאדסקא 15 ה' מאשקאוויטש, פון דער אלט-שטאטישער פאלקס-באנק ה' מילגרום, פון דער זגערזשער פאלקס-באנק ה' מאַר גענשטערען פון דער קאלישער קאאפעראטיווער קרעדיט - געזעלשאפט ה' פריינד, פון דער קאלישער קאאפעראטיווער מעכאנישער בעקערייע ה' מאשקאוויטש.

די פערזאמלונג איז געשלאסען געווארען מיט א קורצער רעדע פונ'ם לייטער פון דער פאלקס-אוניווערזיטעט ה' אינזש. לינדער, וועלכער דאנקט אלע אנוועזענדע און געסט פאר זייער בעטייליגונג אין שיינעם צושטאנד. נאכ'ן שעהנער פייערונג איז פארגעקומען מיט, אז דער נאהענטסטער רעפעראט פון דער פאלקס-אוניווערזיטעט וועט פארקומען שבת, דעם 18 ד ח

לאדזער קאמעראל-טעאטער
„ארדט"
אלעע 1-טער מאי 2
פריהער ענגלישער זאל
קינסטלערישער לייטער: משה בראדערזאן
דירעקציע: יוסף סטרוגאטש.
קאמפאזיטאר: דוד בייגעלמאן.
היינט מיטוואך צוליב דער גענעראל-פראבע ווערט ניט געשפילט
מארגען דאנערשטאג, 9.30 אוו.
◀ פרעמיערע ▶
פון 2-טען פראגראם א. נ.
חי געלעבט
בילעטען צו בעקומען אין דער קאסע פון טעאטער יעדען טאג פון 1—11 און פון 5 נ"מ

„ער האט שוין לאנג געוואלט אזוי טון"

צוגענומען דאס גאנצע געלד, איבערגעלאזען דאס ווייב אויף דער גאס און אהן א גראשען ביי דער נשמה

פון די יודישע פאמיליען-טראגעדיעס

אין לאדז האט ווידער פאסירט א פאמיליען-טראגעדיע, וואס טראגט דעם חותם פון שארפען, אויסגעגלאזען קריזיס.

די מעשה איז אזעלכע: אויף אלעקסאנדער-גאס 25 האט געוואוינט א מאַט בעררער, מרדכי לעווענהאופט. אין דעם הויז איז לעווענהאופט געווען נאר א סובלאקאטאר די לעצטע צוויי חדשים. ער מיט זיין פרוי האבען זיך געריכט צו פאהרען צו זייער משפחה קיין האלאנד פון וואנען זיי האבען בעקומען אויספאדערונגען. צוליב דעם האט לעווענהאופט פערקויפט זיין גרויסע דירה און צעמוביליזירט זיך איינגעאָרדנעט אין א פרעמדער וואוינונג, אהן מעבעל. ס'איז געווען א לעבען אויף „דערוועל", אבער, צום אום גליק. איז זיי נישט נעגעבען געווארען קיין וויזע. דאס פאר-פאלק לעווענהאופט איז געווארן פערצווייפעלט און האט זיך געוואלט ראטעווען דורך עמיגראציע קיין בראזיליען אדער ערגעץ אנדערש וואו. מרדכי לעווענהאופט האט זיך צוליב דעם נעדערטהעט אין לאדזער „ישאס", אבער קיין עצה, ווי אזוי זיך ארויסצוראטעווען, האט מען איהם דארט, לייד, אויך נישט געקענט געבען.

דעם פערגאנגענעם מיטוואך האט מרדכי לעווענהאופט צו זיך גענומען דאס גאנצע געלד וואס ער האט פערמאגט, 1135 זל. און די פאסער און זיין ראז זעהט מען איהם נישט. די פרוי, וועלכע וואו נט שוין מיט איהם 8 יאהר, איז ממש אראפ פון זינען, קלאהערענדיג צו עס האט נישט מיט איהר מאן פאסירט אנ'אומגליק.

ענדליך האט זי בעקומען א קארטעל מיט'ן באסט-שטעמפעל פון לאדז: „איך האב גענומען אזוי טון" — שרייבט ער — „איך האב שוין לאנג געקלערט אזוי צו טון. מיט דיר קאן איך שוין נישט לעבען. איך ווינש דיר נישט קיין שלעכטס... דיר וועט נאך גוט זיין אויך אהן מיר... דיין געוועזענער מרדכי".

אזא ברוטאל איז, פערשטעהט זיך, א מוט-קלאפ פאר א פרוי, וועלכע לעבט גוט מיט'ן מאן א גאנצע רייה פון יאהרען. פרוי לעווענהאופט איז פערצווייפעלט, זי לויפט ארום, מ'זאל איהר העלפען, זי איז א פערלוירענע. זי מעגה'ט, אז ער האט שלעכטע חברים, האבען זיי איהם אודאי צוגערעדט צו דעם אונבערעכענטען שריט. דערווייל איז זי אהן א דאך איבער'ן קאפ, אהן ווארטשאפט און אהן א גראשען ביי דער נשמה!

פון האנדעלס-געריכט

באנקראטען

דאס לאדזער האנדעלס-געריכט האט ערקלערט אנ'אומפארלאשענעם דער שוחר פירמע פון טשעסלאוו בלאזשעצעק (דרעווניאָווסקא 33).

דאס געריכט האט אויך געשטעלט אונטער אנ'אומפארלאשענעם (אויף די אייגענע בעטען) ה' מרדכי יוסף ווידזינסקי, אלט-שטאט 3, א בעזיצער פון א שניידערייע.

ווידזינסקי איז אויפגעגעבען געווארען אונטער פאליציאַנישער אויפזיכט.

אין דער סביבה פון אונזערע יאסעלער און משה'לעך

א בעזוך אין דער ווארים-שטוב פאר ארימע קינדער פון די פאלקס-שולען ביי „בית לחם"

די ווארים-שטוב פאר ארימע קינדער פון די פאלקס-שולען, וואס איז געגרינדעט געווארען ביי „בית לחם" א דאנק דער איניציאטיווע פון „לאדזער טאגע-בלאט", איז איצט שוין גאנץ לעבעדיג אנטוויקעלט. ס'איז נאר א שאָד, וואס אנדערע פעראיינען, וואו ס'פוסטעווען גרויסע לאקאלען, האבען נישט נאכגעטון דעם בייספיל פון „בית-לחם".

מיר ברענגען דא א בילדעל פון דער ווארים-שטוב:

4 נאכמיטאג. דאס לאקאל איז גוט בעהייצט. ווארים און ליכטיג. דער דיזשורירענדער מיטגליד פון דער פערוואלטונג זארגט פאר דער ארדנונג. די מוטגלידערין פון דאמען-קאמיטעט פאַרעט זיך אין קיך, וואו ס'ווערט פאַרגעגרייט דא אווענד-ברויט פאר די קינדער — מ'דערווארט די קינדערלעך.

האלב פינף. דער ערשטער קומט יא-סעלע, דער „זונגער". זאגט א פרעהליכען „גוטען אווענד". איינס, צוויי, דאס פאלטערדעל העננט שוין אויפ'ן הענגער. די קאיעטען ליגען שוין אויפ'ן טיש. די בעקעלעך צעפלאמען זיך — יאסעלע מאכט די לעקציע...

באלד הויבען זיך אן שטעלען די איבריגע קינדער. די משה'לעך און מענדעלעך בלומה'לעך און רבקה'לעך, אלע קומען זיי ארייַן פרעהליכע און לוסטיגע. ס'ווערט הימליך. די חברים און חבר'טעס פון איין שולע מיט דער צווייטער בעגרינסען זיך איינער קונדישען שפיי נער. איינער גיט דעם צווייטען א צופ בייַם אויער. א גוט-ברודערישען קלאפ אויף די פלייצעס. די מעדלעך ווייזען איינע די צווייטע די „סטאבניעס", אנדערע ברענגען זיך מיט די „ראבוטקעס", פאר שיידענע האנד-ארבייט, מאלערייַ א.ד.גל.

דער טומעל ווערט גרעסער. ס'קומען אן די לעהרערס און לעהרערינס. חברה בעוואהנען זיך, און מ'בעזעצט זיך ארום די טישען. יעדער אויף זיין ארט — עס הויבען זיך אן די לעקציעס. די לעהרערס און לעהרערינס גייען ארום די שולער און שולערינס, געבען ערקלערונגען, בעזונדערע אויפמערקזאמקייט ווייזען די קינדער ארום ביי די העברעאישע לעקציעס, וואס ס'געבען אומזיסט די לעהרערינס. וואס ס'האט צוגעשיקט „התאחדות".

א נחת צוצוקוקען, ווי די קינדער שלינגען יעדעס ווארט. ווי אזוי די ארימע קינדער, וואס זענען ארויס פון זייערע ווילגאטנע היימען און נאסע פון דעם שטיבען — זיצען איצט פרעהליכע און מונטערע. מיט וואסערן פלייס זיי מאכען די לעקציעס.

זיבען א זייגער. ס'ווערט ליהודים: ס'דערפילט זיך דער געשמאק פון דער פרישגעקאכטער זופ, וואס טראגט זיך פון דער קיך. די פנים'לעך פון די קינדער ווערען נאך מעהר פרעהליכע. מען ווארט שוין מיט אומגעדולד. יעדעס מאל, ווען ס'עפענט זיך די טיר צו דער קיך, גלאצען די אויגעלעך — ס'וועלט זיך... ס'בענקט זיך נאך א ווארימער זופ. א חויז הורה וועלט זיך קמה אויך..

דער דיזשורירנע מעלדעט: — פויזע. מ'ברענגט אריין אויף גרויסע טאסען טעלערלעך מיט זופ, מיט ברויט. יעדער בעקומט זיין פארציע. מ'עסט מיט אפעטיט, די שטערנדלעך גלאנצען, מ'דער-שוויצט זיך, חברה שמאטשקעט מיט די ליפעלעך. די פארע צעגעהט זיך איבער דעם זאל, און די פריינדליכע לעהרערס און לעהרערינס צוזאמען מיט די פער-טרעטער פון דער פערוואלטונג און פון דאמען-קאמיטעט קוועלען פון דער שעה נע ראון דאנקבארער ארבייט.

נאך דעם אווענד-ברויט נעמט מען זיך ווידער צו דער ארבייט. די לעקציעס געהען איצט נאך דעם אווענד-ברויט מיט נאך מעהר ענערגיע און התמדה. די מענגעלעך זענען זאט, ס'איז ווארים און ליכטיג. די בעציהונגען צו זיי אזא ווארימע און פאטערליכע.

דער זייגער רוקט זיך. ס'דערנעהנטערן זיך די ניינטע שעה חברה ווערט אומעטיגער. באלד וועט מען דארפען פערלאזען די געמיטליכע ווארימע סביבה. עס ווילט זיך נישט אהיימגעהן אין די פינסטערע, ווילגאטנע היימען. דא איז אזוי גוט. דא הערט זיך נישט דעם טאטענס זיפצען און די מאמעס קרעכצען. ס'איז טאקי קיין חדוש נישט, וואס די קינדערלעך בעטען זיך, מ'זאל זיי ערלויבען זיצען נאך א האלבע שעה...

9 א זייגער פערלאזען די קינדערלעך די ווארים-שטוב, אבער שוין נישט אזעלכע פרעהליכע, ווי ביי זייער קומען אהער.

אויב מיר ברענגען דאס דאזיגע בילדעל, דארף מען נישט פערגעסען די מענשען, וואס ארבייטען ממש מיט מסירות נפש לטובת דער ווארים-שטוב. דאס זענען דער פרעזעס דוד פוקס און דער לייטער ה' י. זאלצבערג, וואס האבען זיך אבגעגעבען אינגאנצען די דאזיגע וויכטיגע אקציע.

א שעהנע טאט האט אויפגעטון דער „בית-לחם"

ב"ב

היינט דער לעצטער טאָג אויסצוקויפן פּאַטענטען

מאַרגען וועלען זיך אנהויבען שטרענגע קאָנטראָלעס מיט גרויסע שטראָפען

(—) מאָרגען, דעם 16. יאַנואַר וועט די פינאַנץ-מאַכט אין לאָדז מיט דער נאָענטער ענערגיע צושטעלען דורכפיהרען קאָנטראָלעס און אַלע האַנדעלס- און אינדוסטריע-אונטערנעמונגען, כדי פעסטצושטעלן צי זיי בעזיצען פּאַטענטען פאַר 1930.

אויב די שטראָף-פּראָטאָקאָלען פאַר נישט בעזיצען פּאַטענטען ביז 15. יאַנואַר וועלען אַ דאַנק דער אונטערזוכונג פון די וואַרשאַוער פּיסקאַלישע אָרגאַניזאַציעס, אַגולירט ווערען, איז אָבער זיכער, אַז די פּראָטאָקאָלען, וואָס וועלען צונויפגעשטעלט ווערען נאָך דעם 15 יאַנואַר וועלען ברענגען נאָך זיך שווערע פאָלגען, ד. ה. די שולדיגע אין נישט בעזיצען פּאַטענטען וועלען בעשטראָפט ווערען מיט 3 ביז 10 מאָל אַזויפיל, וויפיל עס בעטרעפט דער פּאַטענט. אויסער דעם, וואָס זיי וועלען מוזען אויסקויפען די פּאַטענטען.

אַלזאָ, מיידט אויס די גרויסע שטראָפען. בלויז היינט איז נאָך צייט אויסצוקויפען פּאַטענטען.

אַ רעיענט איבערגעפאַהרען.

(§) אין קאַליש איז נעכטען איבערגעפאַהרען געוואָרען דורך אַן אויטאָ דער רעיענט פעליקס ברוסניצקי.

נחום סאָקאָלאָוו קומט מאָרגען קיין לאָדז

פייערליכער קבלת-פנים ביי דער באַהן, גראַנד. אַקאַדעמיע אין פילהאַרמ.

מאָרגען דאָנערשטאָג 4.15 נאָכמיטאָג, קומט צו פאָהרען קיין לאָדז מיט דער פאַבריקס-באַהן דער פּרעזידענט פון דער עקזעקוטיווע פון דער אַלוועלטליכער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע ה' נחום סאָקאָלאָוו.

דעם חשוב'ען גאַסט, וועלכער קומט אין דער בעגלייטונג פון זיין טאָכטער, ד"ר צעלינא סאָקאָלאָוו, וועלען ביי דער באַהן מקבל פנים זיין די מיטגלידער פון אויפנאַהם-קאָמיטעט, פון היגען קרן היסוד קאָמיטעט, פאַרשטעהער פון אַלע ציוניסטישע גרופּירונגען און יוגענד אָרגאַניזאַציעס מיט פעהנער און פאַקעלן, מיטגלידער פון „בר-כוכבא", שילער פון יודישע גימנאַזיעס מיט זייערע אָרקעסטערס א.א.

אין אָוונט, פּינקטליך 8.30 וועט פאָרקומען אין פילהאַרמאָניע-זאַל אַ גראַנדיעזע אַקאַדעמיע לכבוד דעם פּרעזידענט סאָקאָלאָוו. אויף דער אַקאַדעמיע וועט ה' סאָקאָלאָוו האַלטען אַ רעדע, וועגען דער איצטיגער לאַגע אין ציוניזם און אין ארץ ישראל. אין דער אַקאַדעמיע וועט זיך אויך בעטייליגען דער אָרקעסטער פון „בר-כוכבא", און די פאַרשידענע ציוניסטישע, נאַציאָנאַלע און ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס מיט די פעהנער.

אַלע בילעטען צו דער אַקאַדעמיע זענען שוין אויספאַרקויפט. דער אויפנאַהם קאָמיטעט בעט דאָס פּובליקום צו קומען אין אָוונט-קליידונג.

43.130 זל. שטיצע פאַר דעצעמבער אויסגעצאָהלט די אַרבייטסלאָזע

(ס) פון די 1767 אַרבייטסלאָזע, וועלכע זענען בערעכטיגט אָפּצונעהמען די ווינטער שטיצע פאַר דעצעמבער 1929, האָבען בקומען די שטיצע 1357 פערזאָן, ערבייטער האָבען 310 פרעטענדענטען בעקומען צו 20 זל., 679 מיט קליינע פאַמיליעס צו 30 זל., 368 מיט גרעסערע פאַמיליעס צו 45 זל.

סך-הכל זענען אויסגעצאָהלט געוואָרען 43,130 זל שטיצע פאַר דעצעמבער.

אַ שטרייק אין אַ פאַבריק, וואָס געהערט צו ענגלענדער

(§) אין דער אַקציען געזעלשאַפט פון קאַמינאַרן און טעמאַשאָוו, וועלכע געהערט צו ענגלענדער, איז אויסגעבראָכען אַ שטרייק פון העכער 1000 אַרבייטער. די סיבה איז צוליב'ן נישט אַנערקענען די פאַבריקס-דעלעגאַטען. עס וועט פאָרקומען אַ קאָנפערענץ ווענען דער אָנגעלעגענהייט.

בענק פאָדערן קויציע אויף וועקסעל-דיסקאָנטאָ

(§) צוליב זיכערקייט פון דער דיסקאָנטאָ, האָבען די בענק בעשלאָסען אויפצופיהרען אַ רעה בעוואָרענישען ביים געבען וועקסעל-דיסקאָנטאָ. זיי פאַרלאַנגען צו בעלעגען קויציע אויף עווענטועלע פּראָטעסט-קאָסטען.

דערלאַנגען די האַנד — אַנשטאַט אַ שבועה

(§) איצט ווערען אויסגעאַרבייט פאַר שריפטען פאַר געריכטס-שבועות. די קאָנפעסיאָנאַלע וועלען נישט דאַרפען שווערען, זיי וועלען נאָר דאַרפען געבען די האַנד די ריכטער.

גרויסע אַפערע פון אַ לאָדזער זאַקען-פאַבריקאַנט

בעשווינדעלט זיין אייגענעם שותף, אַ לאָדזער באַנק און אַ גאַנצע רייה אינלענדישע און אויסלענדישע פירמעס און לסוף אַנטלאָפען קיין אויסלאַנד

(ו) אויף ניישע ציגעלנאַס 20 געפינט זיך אַ זאָקען-פאַבריק, וואָס האָט געהערט צו דער פירמע ביעלענסקי און קאָמאַראָווסקי. די שותפים האָבען זיך סעפּאַרירט און קאָמאַראָווסקי אַליין איז געבליבען ביי דער פאַבריק. ווען ביעלאַנסקי איז אַרויס פון געשעפט האָט ער איבערגעשריבען 20 מאַשינען און ווערט פון 40000 טויזענד זל אויף דער קאָנטאָ פון אַ לאָדזער באַנק, וואָס עס איז איהם געקומען ביי איהר דעקונג. אין אַ צייט אַרום, ווען די באַנק איז געקומען אָפּנעהמען איהרע מאַשינען, האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז זיי זענען שוין לאַנג אַרויסגענומען פון פאַבריק. קאָמאַראָווסקי האָט זיי פאַרקויפט קיין יוגאָסלאַוויען און זיך צוגענומען דאָס געלד. גלייכצייטיג האָט מען זיך דערוויסט פון אַנדערע שווינדלערייען, וואָס קאָמאַראָווסקי איז בעגאַנגען מיט פאַרשידענע אויסלענדישע און לענדישע פירמעס, און די פּראָקוראַטור האָט איהם דערנאָך בעפוילען צו אַרעסטירען. קאָמאַראָווסקי איז אָבער פריהער נעלם געוואָרען פון לאָדז. דער געוו. שותף וואָס דאַן אַריינגעטראָגען אַ בויטע צו לעגען אַ סעקוועסטער אויף דער פאַבריק. דאָס געריכט האָט די בויטע גענומען אין אַכט. געלעגט אַ סעקוועסטער אויפ'ן פערמעגען און פּאָליציי זוכט אַרום דעם שווינדלער.

באָמבאַרדירט אַ צוג מיט... פלאַשען

(§) היגמער ראַדאָמסק האָט אַבאַנדע לאַבוזעס בעפאַלען אַן אַרורפאָהרענדיגען צוג מיט פלאַשען. איין באַהן-אַרבייטער איז בעת-מעשה פערוואונדעט געוואָרען.

זאַל פילהאַרמאָניע

היינט מיטוואָך ד. 15. יאַנואַר 8.30 אָוועגד
אונווידערופליך צום לעצטען מאָל
פרעהליכקייט און געלעכטער !!!
הומאָר — סאַטירע — געזאַנג !!!

נאָר 2 פאַרשטעלונגען

„מאַדיקאַט"

— פון בעריהמטען — אַמעריקאַניש- יודישען מאַריאָנעטען-טעאַטער

פון די קינסטלער: זעני מאָוד און י. קאָטלער
אַנ'אמת'ער נחת פאַר יודען פון 5 ביז 95 יאָהר.

צוזאַמען מיט אַ גרויסן קאָנצערט
אויסגעפיהרט דורך דער בעריהמטער פאָלקס-זינגערין

זמרה זעליגפעלד

ביים קלאַוויר: איגנאַצי שטערלינג.

ביידע טעג 2 בעזונדערע פּראָגראַמען

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע

ווינטער-שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע

היינט, מיטוואָך וועלען בעקומען ווינטער-שטיצע אַלע דערצו בערעכטיגטע אַרבייטסלאָזע, וועמעגס נעמען עס הויבען אָן זיך מיט

K L Ł

מאָרגען דאָנערשטאָג —

M N O

—0—

פון די קינאָס.

א„קאַסינאַ"] אַ פּרעכטיגע קונסט-פילם פון רוזינגען פערנעהם. שוין דאָס טעמא פונ'ם פילם איז רייצענד: „די פרוי אויף דער לבנה" דער בעריהמטער רעזשיסער לאַנג, וועלכער האָט רעאַליזירט דעם דאָזיגען וואונדער-פילם, האָט אין די קאָפּיטאַלע סצענעס „דורכגעפיהרט" דעם שטוינענדען פליה פון דער צווישען פּלאַנעטען-שיף צו דער לבנה אין די ממש לעגענדאַרע לבנה-לאַנדשאַפט, וואָס ענט פּלעקט זיך פאַר די צושויער, מיט איהר פּראַכט. קורץ: דער פילם „די פרוי אויף דער לבנה" איז עפּעס אַזוינס, וואָס מיר אין לאָדז האָבען נאָך נישט געזעהן.

[„גראַנד-קינאָ"] דאָס „שוצלאָזע מיידעל" איז איצט אין לאָדז דאָס געשפּרעך פון טאָג. די געשיכטע פון „שוצלאָזען מיידעל" איז ביז גאָר אינטערעסאַנט. אַן אָרימע סטודענטין בעקענט זיך מיט אַ רייכען יונגערמאַן, ער פערליבט זיך אין איהר און פערמרויט זיך זיין מוטער. די ערלויבט איהם חתונה צו האָבען מיט זיין געליבטע, וועלכע ווערט אָבער אונצווישען פערגוואַלטיגט דורך אַ פריינד פון איהר געליבטען. דאָס מיידעל בעשליסט זיך נוקם צו זיין אין איר שענדער. זי שיסט אין איהם און ווארפט זיך דערנאָך אין טייך אַריין. די הויפּט-ראָל פון „שוצלאָזען מיידעל" קרעאירט די וואונדערבאַרע עוועלינא האָלט.

L

טעאַטער און קונסט

דאָנערשטאָג פּרעמיערע פון 2-טען פּראָגראַם אין „אררט"

היינט מיטוואָך צוליב דער גענעראַל פּראָבע ווערט נישט געשפּילט.

מאָרגען דאָנערשטאָג געהט די פּרעמיערע פון 2-טען פּראָגראַם א. נ. „חיו נעלעבט", אין וועלכען דער „אררט"-אַנסאַמבל וועט האָבען די געלעגענהייט זיך צו בעווייזען אין ערנסטע דראַמאַטישע נומערען און אויך אין פרעהליכע מוזיקאַלישע נומערן. דער ליטעראַרישער טייל איז צוזאַמענגעשטעלט פון י. אַבערזשאַנעק, מ. בראָדערזאָהן, ח. פריסמאַן און נעכטאַג. מוזיק פאַר דעם פּראָגראַם האָט געגעבען דוד בייגעלמאַן, דעקאָראַציעס און קאָסטיומען פון דינה מאַטוס און ש. בלום. קאָנפעראַנסיע נתן רייכענבערג.

היינט—די לעצטע „מאַריקאַט" פאַרשטעלונג מיט אַ קאָנצערט טייל פון זמרה זעליגפעלד

די נעכטיגע פאָרשטעלונג פון בעריהמטען אַמעריקאַניש-יודישען „מאַריאָנעטען"-טעאַטער „מאַריקאַט" אין זאַל פון פילהאַרמאָניע איז אַדאַנק מיט אַ קאָלאָסאַלען ערפאָלג. שוין לאַנג האָט זיך דער לאָדזער יודישער עולם נישט אַזוי גוט געוויילט און אַזוי האַרציג געלאַכט, ווי נעכטען. די „מאַריקאַט"-נומערען האָבען באַלד פון אָנהויב אָנגעפילט דעם זאַל מיט אַ ליבער, היימישער שטימונג, און די קינסטלער צוזאַמען מיט זייערע „מאַריאָנעטען"-אַרטיסטען זענען בעשאָנקען געוואָרען מיט הילכיגע אַפּלאָדיסמענטען.

אַ גרויסען ערפאָלג האָט אויך געהאַט די בעליבטע פאָלקס-זינגערין זמרה זעליגפעלד, וועלכע האָט געזונגען אַ רייה נייע לידער פון איהר רייכען רעפּערטואַר.

היינט, מיטוואָך, קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע-זאַל די צווייטע און לעצטע פאַרשטעלונג אויף וועלכער ס'טרעט אויף אויף די בעליבטע פאָלקס-זינגערין זמרה זעליגפעלד.

וואָס ווערט היינט געשפּילט

אין טעאַטער	אין קינאָ

שטאָטיש טעאַטער: „ציאַנקאַלי"

קאַמעראַל טעאַטער: „וועלכע איז דאָס געווען"

פּאָפּולאַרני: „בראָנקס עקספּרעס"

פילהאַרמאָניע: „מאַדיקאַט"

קאַסינאָ: „די פרוי אויף דער לבנה"

לונאַ: „נח'ס תיבה"

ספּלענדיד: „דער זינגענדער לץ"

גראַנד-קינאָ: „דאָס שוצלאָזע מיידעל"

פּאַלאַס: „די ליבע אין פייער"

קאַפּיטאָל: „די דאַמע אין שאַרלאַך רויטען"

אָדעאָן: „דער פאַרליבטער בר מינן"

שוויט: „דער איבריגער מענש"

זאַכענטאַ: „דער מענש, וואָס לאַכט"

ספּוילדזשעלניאַ: „פרוי און פּאיאַץ"

רעדוטאַ: „די טענצערין פון די געטער"

וואָדעוויל: „דער טיוועלשער רעפּאָרטער"

אַפּאָלאָ: „ביים קאַמין"

טשאַרי: „הייסע נעכט אין פּעטערבורג"

קאָרסאָ: „דער טייוועלשער רעפּאָרטער"

אָשוויאַטאָווי: „ווייסע רויזען"

אין דריי שורות

לאָדזער נייעס בקיצור

היינט וועט פאָרקומען אַ פאַרזאַמלונג אין קלאַטען-בערקיין. מעגליך, אַז עס וועט בעשלאָסען ווערען צו שטרייקען.

*

די פּראַגע וועגען איינפיהרען גראַבסקי'ס עגלות אין לאָדז, וועט אַראָפּגענומען ווערען פון טאָג-אָרדנונג פון שטאָט-ראַט די היינטיגע וואָך.

*

(—) די לאָדזער שוסטער און שיך-מאַגאַזינען האָבען אָנגעקלאָגט די פירמע „באַטיאַ" אין אונערליכער קאָנקורענץ.

*

פון 15 ד.ח. אָן וועט די וואָיעוואָדזשאַפט אונטערזוכען די קוואַליטעט פון ברויט אין לאָדז. די אונטערזוכונג וועט זיין אַ כעמישע.

די געהיימנישען פון דער רויטער ווילע

שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

(23-טע פּאָרטזעצונג)

ענדליך איז אָנגעקומען הילף, און מען האָט דעם צווילרעוואָלווער נעבונדען, און אוועקגעפיהרט.

דער משוגע'נעם האָט מען גלייך אָבגעפיהרט אין „קאָכאַנובקע".

גוסטאַוו האָט בסדר בעקומען אַטאַקען פון היסטעריע און האָט אונאויפהערליך געשריגען „מען פערפאָלגט מיך!"

מען האָט איהם אַריינגעזעצט אין אַ ספּעציעלער צעלע, וואו מען פערשליסט די ווילדעסטע משוגעים. אויף זיין טיר איז געהאָנגען, אַזוי ווי אויף דער טיר פון אַ חיות-קלאַטקע, אַנ'אויפשריפט: „דאָ איז פערשלאָסען אַ גייסטיג-קראַנקער מיט אַנ'אונבעקאַנטען נאָמען. זיין קראַנק בעשטעהט אין דעם און דעם..."

גוסטאַוו האָט באַלד אין אָנהויב פון זיין לעבען פערגולט בוטערקייטען. דער גורל האָט געוואָלט, אַז ער זאָל פערברענגען פיר יאָהר צייט אין תפיסה צוזאַמען מיט די גרעסטע גנבים, פערברעכער און געפעהרליכע פערשוינען. ווען ער איז אַרויס אויף דער פריי, האָט דער צופאַל איהם ערלויבט צו געניסען די זיסקייט פון אַ ליבעס-קוש פון דער הערליכסטער און רייצענדסטער פרוי אויף דער ערד: דערנאָך האָט דער אומגליקליכער גורל איהם אַוועקגענומען און זיינע שאַרפע נעגעל, כדי איהם ווידער צו פערשליסען אין תפיסה-קאַמער, אָפּזונדערן פון אַלע מענשען פון דער גאַנצער וועלט און פערוואַנדלען איהם אין אַ ווילדער חיה. ער האָט פערלוירען אפילו זיין נאָמען, וואָס וואָלט איהם נאָך אפשר אמאל אַן עפּעס העלפערמאַנס. ער איז יעצט געוואָרען אַ מענש — אַ חיה, דורך אַלעמען אַ פערגעסענער, אַ לעבעדיגער מת.

* * *

ווען יעזשי האַרטמאַן האָט זיך דערוויסט וועגען דעם, וואָס עס איז פאָרגעקומען, וועגען דעם, אַז מען האָט גוסטאַוו'ן איינגעזעצט אין אַ משוגעים-הויז, האָט זיך פון זיין האַרץ אַרויסגעריסען אַנ'אויסגעשריי פון אויסערגעוועהנליכער פריינד. זיינע שאַנסען האָבען זיך שטאַרק פערבעסערט, און האָבען איבערגעשטיגען אַלע ערוואַרטונגען. ער האָט קיינמאָל נישט געגלויבט, אַז ער וועט קאָנען אַזוי שנעל געגצליך פטור ווערען פון אַראָלפ'ן. ער האָט עס אַליין נישט געוואָלט גלויבען, און דאָך איז עס געשעהען. טראַכטענדיג אַזוי, האָט ער צו זיך געזאָגט:

זאָל זיין משוגעת נאָר אָנהאַלטען אייביג! זאָל ער נאָר קיינמאָל נישט פערלאָזען זיין משוגעים-צעלע! זאָל ער וואָס שנעלער שטאַרבען, ווייל משוגעת איז נאָך ווייט נישט קיין טויט!

יעזשי האָט יעצט געמוזט טראַכטען וועגען פיר פרויען, און וועגען יעדער איינציגער אויף אַ גאַנץ אַנדערען אופן

קודם כל וועגען פאַני'ן, וועלכע ער האָט נישט געקאָנט איבערלאָזען לענגער אין האָטעל. ער האָט געמוזט דורכאויס געפינען פאַר איהר אַ קליינע וואוינונג, נישט ווייט פון זיך: כדי ער זאָל זי אייביג האָבען אונטער דער האַנד. די וואוינונג זאָל זיין הערליך אויסמעבלירט, שאַפען אַ ווייך אויסגעבעטעטע נעסט, אין וועלכער די צערטליכקייטען און קושען זאָלען זיין טויזענד מאָל ליבער און אנגענעהמער, איינער אין אַ צווייטער פון זאָגאַר אַנ'עלעגאַנטען האָטעל.

ער האָט אויך געטראַכט וועגען פעליציא סאַפּיר, כאָטש ער האָט זיך נישט געליבט אין איהר. אָבער אַ דאַנק איהר קאָן ער זיין אין לעבען נאָך אַמאָל גליקליך. זיך האָט ער שוין בעטראַכט אַלס פעליציא'ס חתן, נישט זאָרגענדיג זיך אפילו וועגען דעם, אַז אַנדערע קאָנען נאָך דערויף נישט מסכים זיין.

די פרוי סאַפּיר ווידער האָט זיך וואָס אַמאָל מעהר צוגעבונדען צו איהם. ער האָט געמוזט ווייטער פערבלייבען דער געליבטער פון דער מוטער פון זיין צוקונפטיגער פרוי, כדי צו געווינען איהר הסכמה אויף דעם שדוך. ער האָט נאָך געמוזט אַ סך מיה אָנווענדען, אַז דער שידוך זאָל צושטאַנד קומען. בעזונדערס האָט יעזשי'ן געריצט ד"ר סאַפּיר'ס גרויס פערמעגען, וואָס ער האָט בעקומען בירושה פון זיין פאָטער, דעם רייכסטען וואַלד-סוחר אין פּוילען.

אויך די אַרטיסטין נאַדיאַ ס. האָט איהם שטאַרק אינטערעסירט, ווייל זי האָט שוין איהם אַ גאַנץ סך טובות געטאָן, זי האָט איהם שוין מעהרערע מאָל אַרויסגעהאָלפען בעת ער האָט זיך געפינען אין אַ גרויסער נויט. חוץ דעם איז זי דאָך אונבעוואוסטזיניג געווען זיין שותפ'טע.

פון דער צווייטער זייט ווידער האָבען אַ זעהר גרויסע ראָלע און יעזשי'ס לעבען געשפּילט צוויי מאַנספּערשוינען

גוסטאַוו, וועלכען מען האָט אָנגענומען אַלס משוגע'נעם, איז צייטווייליג פערשוואונדען פון דער ערענע. ער האָט אָבער געמוזט גאַנץ גענוי פאַרשען דעם מאַנצען גאַנג פון זיין קראַנקהייט.

מיט'ן ד"ר סאַפּיר איז איהם פונקט געלונגען אַלץ, וואָס ער האָט געוואָלט, איהם האָט ער איבערגעגעבען אין די זיכערע הענד פון דער שעהנער אַרטיסטין נאַדיאַ ס., וועלכע האָט גאַנץ גוט פערשטאַנען, ווי אַזוי צו האַלטען איהם אין איהרע אָרעמס.

יעזשי האַרטמאַן האָט זיך געמאַכט אַ געוויסען פּלאַן אויף דער צוקונפט. גרייט זייענדיג צום אַרויסגעהן, האָט ער זיך אָנגעטאָן אין פאָרער-צימער זיין מאַנטעל. פּלוצלינג האָט זיך דערהערט אַ האַסטיגער קלונג.

— עפען אויף! — האָט ער בעפוילען דעם דינער, וואָס איז גראָד געשטאַנען אין קאָרידאָר.

דאָס האָט געקלונגען די פרוי סאַפּיר.

— אַך! — האָט יעזשי אויסגערופען, אַריינפיהרענדיג שנעל די פרוי סאַפּיר פאַר דער האַנד, אין סאַלאָן אַריין. — אַך. ווי גליקליך איך בין, וואָס איך זעה אייך יעצט ביי זיך. וואָלט איהר געקומען עטליכע סעקונדען שפּעטער, וואָלט איהר מיך זיכער שוין נישט געטראָפען אין דער היים. פאַר מיטאָג האָב איך געמוזט געהן און שטאַט אַריין עפּיס ערלעדיגען. איך בין זעהר שטאַרק צופריעדען געקומען אַזוי, אַז איך האָב נאָך נישט בעוויזען צו עסען פרישטיק איך האָב געזאָלט געהן אין „עספּלענאַדע" אַריין, דאָרט האָב איך זיך געזאָלט מיט עמיצען טרעפען פּינקטליך צוועלף אַ זייגער, און יעצט איז שוין נאָך האַלב איינס.

— איהר מוזט דאָרט דורכאויס זיין? — האָט פרוי סאַפּיר איהם נישט אָפּגעלאָזט.

יעזשי האָט זיך געלאָזט אָנרעדען דורך דער פרוי סאַפּיר און איז פערבליבען אין דער וואוינונג. ער האָט געפרעגט וועגען דער סיבה פון איהר יעצטיגער וויזיט.

— פאַרוואָס איך בין געקומען צו אייך אַזוי פריה, ווייל איך אייך באַלד ערקלערען. נעכטען אין אָוונט, ווען מיר זענען אַלע געווען אין דער „מעטראָפּאָל" און די האָסט געטאַנצט מיט פעליציא'ן, בין איך באַלד נאָך דעם טאַנץ אַוועקגעגאַנגען. נישט געוועזענדיג זיך אפילו מיט מיר. דערפאַר בין איך היינט אַזוי שלעכט געשטימט, דערפאַר בין איך דיינע אומעטיג און טרויעריג.

(דאָס ווייטערע קומט)

זיצונג פון דער צענטראל-פערוואלטונג פון „ארט"

בערלין (יטא) די צענטראל-פערוואלטונג פון „ארט" האט אפגעהאלטען א רייהע זיצונגען, געווידמעט דער פראגע פון [illegible]-ארבעט אין פוילען. [illegible] אין אנדערע לענדער צוליב דער אפוועזנהייט פון ד"ר [illegible] אין [illegible] צעגעלניצקי, וועלכע געפינען זיך איצט אין רוסלאנד וועגען אפגעלעגט געווארען די רוסישע פראגען.

פונ'ם אפגעגעבענעם בעריכט איז צו זען, אז א פערברייטערטע טעטיגקייט פון „ארט" אין דער צווייטער [illegible] פון פאראיגען יאהר, [illegible] אין די אינדוסטריאליזירונגס-ארבעט באטשטעט צו פערשטארקען די יודישע [illegible] אין פוילען, [illegible] אין [illegible] אזוי ווי אויך א טעטיגקייט פון פערשידענע פאר-בילדונג. [illegible] א [illegible] וועגען צושטאנד פון יודישע האנדווערק אין פוילען. [illegible] פארשידענע ארבעטען דורכגעפיהרט אין לאדז, [illegible], כלאנים, וולאצלאוועק און אין ווילנער ראיאן.

א ספעציעלע אויפמערקזאמקייט [illegible] - [illegible] מאטעריעלער הילף פאר [illegible]. אין פיל שטעט (ווי [illegible] [illegible] א. א.) זענען די [illegible] [illegible]

עס זענען אפילו אי פעשטעלט געווארען נייע געבוידעס. עס ווערט אויך געזאגט וועגען פאלמעניש אינסטרואירען דעם לעהרער-פערסאנאל אין די פאכשולען.

די אפטיילונג פאר קאנסטרוקטיווע הילף האט איינגעקויפט אין יאהר 1929 מכשירים פאר 1.700,000 מארק. עס זענען אויסגעפיהרט געווארען 1300 בעשטעלונגען.

די צענטראל-פערוואלטונג האט אנגענומען א רייהע בעשלוסען: וועגען פערברייטערן די טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט פאר איינקויפען ארבייטס-מכשירים אין מזרח-אייראפא, וועגען פערבילינגען די קרעדיטען בעים דורכפיהרען די אפעראציעס פון דער דאזיגער געזעלשאפט פאר איינקויפען ארבייטס-מכשירים אין מזרח-אייראפא, וועגען פערבילליגען די קרעדיטען בעים דורכפיהרען די אפעראציעס פון דע דאזיגער געזעלשאפט, פערשטארקען די אינדוסטריאלזירונגס-ארבייט אין פוילען, עפענען א רייהע פאך-לעהר-קורסען, כדי צוגרייטען יודישע האנדווערקער אין פוילען צו די מייסטער-עקזאמענס, צושטעלען דאס גרינדען אין פוילען א באנק פאר קרעדיטירען די מעכאניזירונג און מאדערניזירונג פון דער יודישער האנדווערק א.א.וו.

די קעניגליכע חתונה אין רוים

די בעלגישע קעניגליכע פאמיליע איז אויפגענומען געווארען צו איהר אנקומען קיין רוים דורכ'ן פויפסט אין וואטיקאן. אונזער בילד שטעלט פאר (פון לינקס צו רעכטס) דעם טראנספאלגער פרינץ לעאפאלד, פרינצעסין מאריא יאזעפינא, די איצטיגע פרוי פון איטאליענישען פרינץ הובערטא, דעם קעניג אלבערט, קעניגין עליזאבעטא, די בעלגישע פרינצעסין מאריא, די טראנספאלגערין און די פרינצעסין אסטידא

אינצידענט אויפ'ן פראצעס פון די מערדער פון דער משפחה מאקלעף

ירושלים (יטא) אויפ'ן פראצעס פון די מערדער פון דער משפחה מאקלעף אין דער קאלאניע מוצא איז פארגעקומען פאלגענדער אינצידענט: בעת עס האט עדות געזאגט דער מוקטאר (הויפט) פון אראבישען דארף נעבען מוצא, וועלכער האט ערקלערט, דאס ער ווייס בכלל נישט, אז עס זאל האבען פארגעקומען אן אנפאל אויף דער שכנישער קאלאניע — האט זיך דער ריכטער דע פרע מאט געווענדעט צום דאלמעטשער און איהם געבעטען איבערצוגעבען א קאמפלימענט דעם עדות, דאס ער איז דער גרעסטער ליגנער, וועלכען ער האט זעהן עס איז בעגעגענט. איך האב שוין — האט דער ריכטער ווייטער געזאגט, געזעהען א סך ליגנערס, נאר ער איז דער גרעסטער ליגנער, וועלכען איך האב ווען עס איז בעגעגענט.

פוק חזי מה עמא דבר!

(מנחות ל"ה)

אלע יודען ווייסען, אז קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט פון פוילען, אלע ארט פאדאניעס ווי: סאנדאווע, סקארבאווע און אדמיניסטראצינע אויך שותפות-אקטען, וואוינונגס-אקטען, אפעלאציעס, ווילאנטשעניעס איבערזעצונגען (אויך העברעאיש) א. ז. וו. שרייבט און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאוו

רעכטסקאנסולענט: י. ח. בוזין

לאדז, אגראדאווא 3,

צוגענגליכע פרייזען (עגזיסטירט זייט 1910).

א יונגעל

פון ארענטליכע עלטערן זוכט א פאסטען אין א געשעפט. אפערטען אבצוגעבען אין אדמיג. פון לאדזער טאגעבלאט אונטער M. L.

צימער און קויר

אויף פירטען שטאק איז צו פערדינגען זגערזשער 72 ביים ווירט.

וויכטיג פאר דאמען!

מאכע איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבערארבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אדרעס:

פאר נאר 2.50 זל.

זאווארזקא 23

אין הויף. 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.

בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויספערטיגונג ביליגער. 50 פראצ. ווי איבעראל

„TOLA"

שעהנע האנד-שטיקעריי-ארבייט

ווועש

קאפען, ציכען, העמדער, קאמבינאציעס, סטארען, זעהר ביליג

אזשור שפי, טאלער, געפוצא, אפעטע, אולקאציע, גאן לע ארש

נעמט אן בליוויס זאוואדזקא 27 טעל. 186.32

אמבעקוועמסטען צו פערשטענדיגען נאך די ארבייט פון 6 אז

„PRZEMYSŁ JEDWABNY"

אקציען-געזעלשאפט אין לאדז, צעגעלניאנא 15

מיר מאכען בעקאנט, אז אונזער פאבריק איז ווייטער טעטיג און מיר נעמען אן אויף לוין-ארבייט

אין וועבעריי: אלע וועב-ארבייטען ריינע און האלב-זיידענע

אין פארבעריי: האלב-זיידענע געוועבען און שטרימף

אין אפרעטור: ריינע און האלב-זיידענע געוועבען

מה שהיה הוא שיהיה, ומה שנעשה, הוא שיעשה!

אזוי זאלטשו חייטער קומען אין די בעוואוסטע

רעכטקאנסולענטען-ביורא ד. מאנעלא, זאכאדניא 52 פיעטריקאווער 17

טעלעפאן 148-79

וואו עס ווערט ווייטער ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס! קארנע, ציווילנע, האנדלאווע אפעלאציעס, אדוואלאניעס קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצען אין אלע שפראכען.

מיט אכטונג

ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט פיעטריקאווער 17

וויכטיג פאר אינדוסטריעלער און סוחרים!

Biuro Prawniczo-Windykacyjne

„JUSTICE"

לאדז, פעטריקאווער 62

ערלעדיגט פינקטליך און געוויסנהאפט זעמטליכע קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס, נאדזארען סאנדאווא אופאדלאשטש'ן אויף גאנץ פוילן. מיר בעזיצן ספעציעלע פערבינדונגען מיט דאנציג, אויבער-שלעזיען, פאמארזשע און גאליציען. ביטעס ווערען אויך געשריבען פון אלע אורזשענדי-סקארבאווע, סאנדאווע אפעלאציעס א. א. וו. היפאטעק-אקטען און אינטערציזיעס, שותפות-אקטען ווערען ערלעדיגט דורך פאכמעניש קרעפטען, יורידישע עצות—אומזיסט. דאס ביורא איז טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוו. מיט אכטונג רעכטסקאנס.-ביורא „Justice" Pietrkowska 62

בעמ.: אינקאסא פון פראטעסטען ווערט ערלעדיגט אויף אייגענע קאסטען.

ו. י. ז. א. פושעיאזר 2

היינט מיטוואך, 9 אווענד

פארלעזונג פון ד"ר י. פרענהעל

2 פארלעזונג פון ציקל „וועגען דער נייעסטער פאלעסטינישער פאעזיע" (די אידילע פון שימאנאוויטש).

פאר מיטגלידערינס און אריינגעפיהרטע געסט איז דער איינגאנג אומזיסט.

אזוי ווי עס האט זיך בעוויזען אין גאס וועקסלען מיט מיין אייגענע אונטערשריפט ע"כ ערקלער איך אלס פאלש און בעט ביי אזעלכען פאל זיך מיט מיר צו פערשטענדיגען

A. Szwarc Łódź, Konstantynowska 26

א קוואליפיצירטער זאקען ארבעטער, וואס איז בעקאנט, מיט אלע ארט זאקען מאשינען ארבעט זוכט בעשעפטיגונג. אפערטען אפצוגעבען אין די אדמ. אונטער „קוואליפיקאציע"

Lokal fabryczny

75 łokci długości na 25 łokci szerokości od zaraz do wynajęcia. Oferty sub „Lokal" do administracji niniejszego pisma. 219

אזעלכעס איז נאך נישט געווען!

נאר וואס איז ארויס פון דרוק א העכסט-אינטערעסאנט ספר פון יודישן פאלקלאר-אוצר א. נ.

„לעקסיקאן פון יודישע חכמות"

פון הרב ישעיה זלאטניק.

דער לעקסיקאן ענטהאלט די געקליבענע דבורים, גלייכווערטלעך, אנעקדאטען און איינפאלען, פון די גרעסטע חכמי ישראל אין דעם לעצטער צייט, וועלכע זענען נאך אין ערגיץ נישט פערעפענטליך געווארען. אנ'אמת'ען גייסטיגען פערגעניגען קאן יעדער יוד געפינען אין די חכמות, וועלכע שפרודלען מיט'ן עכטען יודישען הומאר און וויץ, וואס זענען אזוי איינגענארטיג און אריגינעל אין דער וועלט-פאלקלאר-ליטעראטור. דאס ספר פאר'ן פרייז 3 זל.

איז צו בעקומען ביים מחבר:

Rabin Sz. Złotnik, Radom.

גענען נאכנאהמע ווערט נישט געשיקט.

צו דער עפענטליכקייט!

ענטפער צו דער מכלומרשטער חברה „כנסת בחורים", וועלכע טענה'ן, אז מיר האבען צוגעגזל'ט דעם נאמען.

יעדען איינעם איז בעוואוסט ווי מיט עטליכע חדשים צוריק האט זיך געגרינדעט אין לאדז א חברה מיט'ן נאמען „כנסת בחורים" ביי דער תלמוד תורה „מחזיקי אמונה" פעפער גאס 17. שבת פ' מקץ האבען זיך צו אונז געווענדעט 2 יונגעלייט, וועלכע האבען זיך פארגעשטעלט אלס דעלעגאטען פון א געוועזענע חברה מיט'ן זעלבען נאמען, פאדערענדיג, אז מיר עקזיסטירענדע זאלען אפרופען אונזער נאמען. האבען מיר זיי געפרעגט וואו האט איהר א חברה? האבען זיי אונז געענטפערט קיין חברה האבען מיר היינט נישט, וואו האט איהר א פערוואלטונג און פון ווען זענט איהר געשיקט געווארען? האבען זיי געענטפערט מיר האבען היינט נישט קיין פערוואלטונג. האבען מיר זיי נעענטפערט, אז זונטאג, פ' ויגש קומט פאר א פערוואלטונגס-זיצונג, וואלען זיי זיך ווענדען צו דער פערוואלטונג. צו דער בעשטימטער צייט האבען זיי אונז געבערענגט א אונפעראנטווארטליכע בעפולמעכטיגונג, ועהענדיג, אז מיר ווילען די בעפולמעכטיגונג נישט אנערקענען טענה'ויג, אז מיר קאנען דעם נאמען אפרופען ווען זיי וועלען אונז בעוויזען א חברה, וואו זיי דאווענען. נישט קענענדיג דאס בעווייזען, האבען ווי אונז איינגעלאדען צו איינעם פון די דעלעגאטען וואו מען דאווענט. ארויפקומענדיג אויפ'ן אנגעוויזענעם ארט האט זיך פאר אונז פארגעשטעלט א סיפיאלניע מיט 3 בעטען און 2 שענק. דעריבער. פרעגען מיר די עפענטליכקייט צי קענען מיר אנערקענען א סיפיאלניע מיט 3 נעטען און 2 שענק פאר א חברה און מיר זאלען אפרופען אונזער וו' נאמען „כנסת בחורים"? דאנקענדיג דעם ג' ה' רעדאקטאר פאר'ן אפגעבען א ארט אין אייער חשוב'ער צייטונג פאר דער אויבענדערמאנטער ערקלערונג צייכנען מיר זיך מיט דרך ארץ

די פערוואלטונג פון חברה „כנסת בחורים"

ביי „מחזיקי אמונה" פעפער גאס 17

האנדעלס-בילאנסען

פאר'ן יאהר 1929

ווערען פאכמעניש אויסגעפערטיגט

דורכ'ן ביורא „ארגוס"

36 זאכאדניא 36, טעלעפ. 10,847

אבאנאמענטס-פרייז: [illegible] — 20 גראש. [illegible] 1,25 זלאטע. אנאנסען-פרייז: [illegible]

Redaktor-wydawca B. Hamburski

Drukarnia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 18